

**Anne Nissinen**

**SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YLEMPI AMMATTIKOR-  
KEAKOULUTUTKINTO TYÖMARKKINOILLA JA OSAA-  
MISEN KEHITTÄJÄNÄ**

**Opinnäytetyö**

**CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU**

**Kokkola-Pietarsaaren yksikkö**

**Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen**

**Toukokuu 2014**

## TIIVISTELMÄ

<b>Yksikkö</b> Kokkola-Pietarsaaren yksikkö	<b>Aika</b> Toukokuu 2014	<b>Tekijä/tekijät</b> Anne Nissinen
<b>Koulutusohjelma</b> Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen		
<b>Työn nimi</b> Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto työmarkkinoilla ja osaamisen kehittäjänä		
<b>Työn ohjaajat</b> Yliopettaja, KT Pirjo Forss-Pennanen Sosiaali- ja terveysalan YAMK-neuvottelukunta		<b>Sivumäärä</b> 63+14
<b>Työelämäohjaajat</b> Yliopettaja, KT Pirjo Forss-Pennanen Sosiaali- ja terveysalan YAMK-neuvottelukunta		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmasta valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, koulutuksen kautta saadun osaamisen vastaavuutta sosiaali- ja terveysalan työelämän osaamishaasteisiin sekä koulutuksen kehittämishaasteita. Tarkoituksena oli selvittää, millä tavoin voidaan tukea niin ylemmässä AMK-koulutusohjelmassa opiskelevien kuin tutkinnosta valmistuneiden ammatillista kasvua ja kehittää tähän soveltuva toimintamalli. Työn tilaajana toimi Centria ammattikorkeakoulun Kokkola-Pietarsaaren yksikkö.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin konstruktivisen tutkimuksen lähestymistapaa soveltaen. Opinnäytetyöprosessin alussa esiyymmärrystä tutkimusaiheesta hankittiin teoriasta sekä käytännöstä sosiaali- ja terveysalan ylemmässä AMK-tutkinnosta valmistuneille (N=21) ja ylempää AMK-tutkintoa opiskeleville (N=23) suunnatuilla puolistrukturoiduilla Webropol-kyselyillä. Kyselyvastauksia syvennettiin valmistuneiden ja opiskelijoiden yhteistaapaamisissa teemoitetulla ryhmähaastattelulla. Kysely- ja haastatteluaineiston pohjalta järjestettiin seminaari, jonka tavoitteena oli tukea tutkinnossa opiskelevien kuin valmistuneidenkin ammatillista kasvua sekä vastata aineistosta esiin nousseeseen tunnettuuden kehittämishaasteeseen. Aineisto analysoitiin Webropol-ohjelmalla ja sisällönanalyysillä.</p> <p>Johtopäätöksinä voidaan todeta, että sosiaali- ja terveysalan ylemmässä AMK-tutkinnosta valmistuneet sijoittuvat moninaisiin kehittämis- ja johtamistehtäviin. Tutkinto tuottaa vahvaa osaamista, joka vastaa nykypäivän ja tulevaisuuden sosiaali- ja terveysalan osaamishaasteisiin. Koulutus kehittää vahvasti työyhteisöosaamisen ja oppimisen taitojen kompetensseja, heikoiten kansainvälisyysosaamista. Koulutuksen vahvuuksia ovat työelämä- ja käytännönläheisyys, merkittävimpana kehittämishaasteena tutkinnon ja sen tuottaman osaamisen tunnettuus. Tunnettuutta, opiskelijoiden ja tutkinnosta valmistuneiden ammatillista kasvua sekä koulutuksen työelämäyhteyttä edistää säännöllinen valmistuneiden, opiskelijoiden, työelämäedustajien ja koulutustoimijoiden verkostoseminaari. Opinnäytetyön tuloksia voi hyödyntää ammattikorkeakoulun osaamisen johtamistyössä, tutkinnon tunnettuuden lisäämisessä ja opiskelijoiden opiskeluprosessin tukemisessa.</p>		
<b>Asiasanat</b> Ammatillinen kasvu, kompetenssi, osaamisen johtaminen, osaamisen kehittäminen, sosiaali- ja terveysalan työelämä, sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto		

## ABSTRACT

<b>Unit</b> Kokkola-Pietarsaari Unit	<b>Date</b> May 2014	<b>Author</b> Anne Nissinen
<b>Degree programme</b> Master of Social and Health Care		
<b>Name of thesis</b> Master of Social and Health Care in the Labour Markets and as a developer of the Competence		
<b>Instructors</b> Principal Lecturer, Doctor of Pedagogy Pirjo Forss-Pennanen Master of Social and Health Care Advisory Group		<b>Pages</b> 63+14
<b>Supervisors</b> Principal Lecturer, Doctor of Pedagogy Pirjo Forss-Pennanen Master of Social and Health Care Advisory Group		
<p>The purpose of this thesis was to examine how graduates from Centria University of Applied Sciences Masters of Social and Health Care, in the field of Developing and Management, are situated in the labour markets. The goal was also to clarify how education meets the know-how challenges in the working life of social services and health care and what are the challenges in evolving this education further. The aim of the thesis was also to find out how the professional growth of those currently studying in the degree program and those who have graduated from it, could be supported and furthermore, to develop an operational model for it. This thesis was subscribed by Kokkola-Pietarsaari Unit of Centria University of Applied Sciences.</p> <p>The thesis was carried out as a constructive research. In the beginning of the thesis process pre-understanding was acquired from theory and practice. In practice, a half-structured webropol-questionnaires were conducted to 21 graduates of Master of Social and Health Care and to 23 students. Survey answers were deepened with theme interviews with the graduates and the students. A seminar day was organized based on the questionnaire- and interview materials, in order to support the occupational growth of current students and those who have already graduated from the program. The seminar was also to respond to a development challenge of conspicuousness which rose from the thesis research materials. Webropol software and content analysis were used in analyzing the material.</p> <p>In conclusion, the graduates from Master of Social and Health Care's programme, are situated in various development and management posts. The degree produces a strong know-how and meets the challenges of working life in social services and health care today and in the future. The education improves firmly the competences of work community know-how and learning abilities. Strengths of the education are practicality in working life and the most significant development challenge is the degrees and the know-how it produces conspicuousness. Conspicuousness, the professional growth of current- and graduated students and practicality of the education, are contributed by regular network seminars with graduates, students, working life representatives and educational operatives. The results of this thesis can be used in University of Applied Science's know-how management work, increasing conspicuousness of the degree and supporting students study processes.</p>		
<b>Key words</b> Professional growth, competence, know-how management, know-how development, health care and social work, Master of Social and Health Care		

# SISÄLLYS

## TIIVISTELMÄ ABSTRACT

<b>1 JOHDANTO</b>	<b>1</b>
<b>2 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA</b>	<b>3</b>
2.1 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	3
2.2 Sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kompetenssit	5
2.3 Sosiaali- ja terveysalan työelämä	9
2.4 Ammatillinen kasvu käsitteenä	10
2.5 Osaamisen kehittäminen	11
2.6 Osaamisen johtaminen	12
<b>3 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET</b>	<b>14</b>
<b>4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET</b>	<b>18</b>
4.1 Tutkimustehtävät	18
4.2 Kehittämistehtävä	19
<b>5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS</b>	<b>20</b>
5.1 Opinnäytetyön aiheen valinta ja rajaaminen	20
5.2 Opinnäytetyön toimintaympäristö	20
5.3 Opinnäytetyön lähestymistapana konstruktiiivinen tutkimus	23
5.4 Opinnäytetyön aineisto ja aineistonkeruu	26
5.5 Aineiston analyysi	30
<b>6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET</b>	<b>31</b>
6.1 Kyselyvastaajien taustatiedot	31
6.2 Ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneiden sijoittuminen työmarkkinoille	32
6.3 Valmistuneiden osaaminen sosiaali- ja terveysalan työelämässä	34
6.4 Ylemmän AMK-koulutusohjelman vahvuudet ja kehittämishaasteet	36
6.4.1 Odotukset ylempien AMK-opintojen alkaessa	36
6.4.2 Ylemmän AMK-koulutusohjelman vahvuudet	38
6.4.3 Ylemmän AMK-koulutusohjelman kehittämishaasteet	41
6.5 Valmistuneiden ja opiskelijoiden ryhmähaastattelun tulokset	42
6.6 Ammatillista kasvua tukeva toimintamalli	43
6.6.1 Vertaistuen tarpeellisuuden selvittäminen	43
6.6.2 Koulutuksen aikainen ammatillisen kasvun tuen tarve	44
6.6.3 Ammatillista kasvua tukevan toimintamallin toteuttaminen ja arviointi	45
<b>7 OPINNÄYTETYÖN JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET</b>	<b>48</b>
7.1 Ylempi AMK-tutkinto urakehityksen eteenpäin viejänä ja osaamisen kehittäjänä	48
7.2 Oppimisen taidot ja työyhteisöosaaminen vahvimmin kehittyneet kompetenssit – heikoimmin kehittyneenä kompetenssina kansainvälisyysosaaminen	49
7.3 Ylemmän AMK-koulutuksen vahvuutena työelämä- ja käytännönläheisyys sekä moniammatillisuus – kehittämishaasteena tunnettavuus	50

<b>7.4 Ammatillista kasvua tukeva ja tutkinnon tunnettavuutta lisäävä malli</b>	<b>52</b>
<b>7.5 Jatkotutkimusaiheet</b>	<b>53</b>
<b>8 POHDINTA</b>	<b>54</b>
<b>8.1 Opinnäytetyöprosessin pohdinta</b>	<b>54</b>
<b>8.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys</b>	<b>56</b>
<b>8.3 Ammatillisen kasvun kehittyminen opinnäytetyöprosessin myötä</b>	<b>58</b>
<b>LÄHTEET</b>	<b>60</b>
<b>LIITTEET</b>	

## 1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmasta vuosina 2010–2013 valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, koulutuksen kautta saadun osaamisen vastaavuutta sosiaali- ja terveysalan työelämän osaamishaasteisiin sekä ylemmän AMK-koulutuksen kehittämishaasteita. Tarkoituksena oli myös selvittää, millä tavoin voidaan tukea sosiaali- ja terveysalan ylemmässä AMK-koulutusohjelmassa opiskelevien ja tutkinnosta valmistuneiden ammatillista kasvua sekä kehittää tähän soveltuva toimintamalli. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan ylempää AMK-koulutusohjelmaa vastaamaan entistä paremmin työmarkkinoiden osaamishaasteisiin sekä opiskelijoiden ja valmistuneiden ammatillisen kasvun tuentarpeeseen.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen usealla tavalla. Yleinen yhteiskunnallinen kehitys on luonut haasteita maamme sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmälle (Laine, Kokkinen, Kaarrela-Tuomaala, Valtanen, Elovainio, Keinänen & Suomi 2011, 13). Hyvinvointialan palvelurakennemuutos, teknologian kehittymiseen liittyvät taloudelliset ja eettiset haasteet, palveluiden käyttäjien lisääntyvä aktiivisuus ja vaatimuksellisuus sekä väestön ikääntyminen ovat näistä haasteista keskeisimpiä (Maijala 2008, 84). Yhtäaikaiset demografiset, teknologiset sekä yhteiskunnallisen eriytymisen haasteet tarkoittavat, että sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntä kasvaa maassamme koko ajan (Laine ym. 2011, 13). Jotta tähän kysyntään kyetään vastaamaan, on sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää uudistettava ja toimintaa kehitettävä uusista lähtökohdista käsin.

Valtioneuvoston käynnistämällä kunta- ja palvelurakennehankkeella, Paras-hankkeella, uudistetaan parhaillaan maamme kunta- ja palvelurakennetta. Kuntarakenteen uudistaminen puolestaan edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen ja toimintatapojen kehittämistä, joita tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisella kehittämisohjelmalla Kasteella. (STM 2009.) Uusi terveydenhuoltolaki yhdessä uudistuvan sosiaalihuollon lainsäädännön sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua, järjestämistä ja kehittämistä

koskevan lain kanssa painottavat tulevaisuudessa tarvittavan monialaista ja -toimijaista asiantuntijatoimintaa (Honkanen & Veijola 2012, 109). Monialaisen ja -toimijaisen asiantuntijuuden lisäksi sosiaali- ja terveysalan tehtävissä toimimiseen tarvitaan jatkuvasti muuttuvan alan erityissisältöjen hallintaa sekä kyvykkyyttä ja rohkeutta kokeilla ja luoda uusia toimintamalleja. Tässä muutoksessa ennakoiva ja oppimista edistävä johtaminen on tärkeässä asemassa. (Maijala 2008, 84.) Sosiaali- ja terveysalan tehtävien ollessa entistä monimutkaisempia ja edellyttäessä laajempaa ammatillista osaamista kohtaa maamme koulutusjärjestelmä haasteen kyetä kehittämään opetussisältöjä vastaamaan työelämähaasteisiin (Metsämuuronen 2000). Osaamisen johtaminen nousee tällöin keskiöön.

2000-luvun alussa, vuosina 2002–2005 toteutetun ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon kokeiluvaiheen tavoitteena oli kyetä vastaamaan juuri edellä kuvattuihin työelämän muuttuviin osaamishaasteisiin (Honkanen & Veijola 2012, 107). Jatkotutkinnon kokeiluvaiheen aikana luotiin suuntaviivat ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon toteuttamisesta, rakenteista ja vaikuttavuudesta, ja vuonna 2005 ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot vakinaistettiin maamme koulutusjärjestelmän osaksi (Levonen 2007, 5). Näin ollen ylempään ammattikorkeakoulukoulutukseen on alusta asti liitetty vahva työelämäläheisyys ja -lähtöisyys, joka kiinnittää opinnot vahvasti työelämän kehittämiseen (Honkanen & Veijola 2012, 107).

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat myös herättäneet paljon julkista keskustelua suhteestaan yliopistojen maisteritutkintoihin. On keskusteltu siitä, miltä osin koulutuksissa saadaan samaa osaamista ja mihin työtehtäviin koulutukset pätevöittävät. Duaalimallin mukaisesti ammattikorkeakoulutuksen lähtökohtana on käytännön- ja työelämäläheisyys ja soveltava tutkimus, kun taas yliopistojen antama koulutus perustuu tieteelliseen tutkimukseen (Dromberg 2007, 15). Näistä lähtökohdista käsin on tärkeää kartoittaa ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, heidän koulutuksen kautta saamaansa osaamista ja ylempään AMK-koulutukseen kohdistuvia kehittämishaasteita. On myös tärkeää kartoittaa osaamisen johtamisen tueksi sitä, kuinka ammattikorkeakoulu voi tukea ylemmässä AMK-tutkinnossa opiskelevien ja tutkinnosta jo valmistuneiden ammatillista kasvua.

## 2 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTA

Tämän opinnäytetyön tietoperusta rakentuu ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon, sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja sen kompetenssien kuvaamisesta suhteessa sosiaali- ja terveysalan työelämään sekä ammatillisen kasvun, osaamisen kehittämisen ja osaamisen johtamisen käsitteiden kuvaamisesta.

### 2.1 Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Vuonna 1997 käynnistyi maassamme keskustelu ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnon tarpeellisuudesta, minkä jälkeen asetettiin valmisteluryhmä valmistelemaan uuden tutkinnon käynnistämistä. Vuoden 1999 aikana tehtiin päätös jatkotutkinnon toteuttamisesta. Tätä seurasi vuosina 2002–2005 ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon kokeiluvaihe, jonka aikana luotiin suuntaviivat ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon toteuttamisesta ja rakenteista sekä tehtiin opetusministeriön asettaman koordinaatio- ja seurantaryhmän toimesta seurantatutkimusta tutkinnosta ja sen kehittämisestä. Vuonna 2005 ylempät ammattikorkeakoulututkinnot vakinaistettiin osaksi maamme koulutusjärjestelmää. Tutkintojen kehittämistä jatkoi vuosina 2006–2009 ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittämisverkosto, jonka tavoitteena oli tuoda tunnetuksi uutta tutkintojärjestelmää, kehittää tutkinnon profiilia ja toteuttaa seurantatutkimusta edelleen. (Varjonen & Maijala 2010, 5–6.) Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittyminen osaksi maamme korkeakoulujärjestelmää on näin useiden ihmisten ja verkostojen ansiokkaan työn tulos (Levonen 2007, 5).

Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen yleiset tavoitteet määritellään valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (16.6.2005/423). Tutkintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle työelämän kehittämisen edellyttämät laajat ja syväiset tiedot kyseiseltä alalta ja tarvittavat teoreettiset tiedot alan vaativissa asiantuntija- ja joh-



tamistehtävissä toimimista varten. Lisäksi tavoitteena on antaa syvälinen kuva asianomaisesta alasta, asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmius alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen seuraamiseen ja erittelyyn. Tutkinnon tavoitteena on myös antaa valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan ammattitaidon kehittämiseen sekä työelämän edellyttämät viestintä- ja kielitaidot sekä kansainvälisen vuorovaikutuksen ja ammatillisen toiminnan edellyttämät valmiudet. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot tuottavat saman pätevyyden julkisen sektorin toimiin ja virkoihin kuin muutkin ylemmät korkeakoulututkinnot. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 16.6.2005/423.)

Jo ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnon kokeiluvaiheesta alkaen oli selvää, että uudet tutkinnot halutaan nivoa mahdollisimman lähelle työelämää. Työelämälähtöisyys, työelämäläheisyys ja työelämän edellyttämään osaamiseen vastaaminen toteutuvatkin ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa kolmella tapaa: koulutuksen odotetaan edistävän työelämän kehittämistä, vastaavan kasvaviin asiantuntijavaatimuksiin ja tuottavan keskeisiä työelämätaitoja. Toisaalta jo opintoihin pääsemisen vaatimuksena on työelämäkokemus; opiskelu tapahtuu hyvin usein työn ohella ja opinnäytetyö laaditaan usein työelämän kehittämistehtävänä. (Salminen 2003.) Työelämälähtöisyyteen on tärkeää kiinnittää huomiota myös sen kannalta, että tutkinnosta valmistuneet työllistyvät ja etenevät urallaan paremmin, kun tutkinto-ohjelmat vastaavat ajankohtaisiin työelämän tarpeisiin (Dromberg 2007, 14).

Kuten edellä todettiin, on ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suhde tiedekorkeakoulututkintoihin puhuttanut paljon. Ammattikorkeakoulujen ylemmät tutkinnot tuottavat korkea-asteen tutkivaa, kehittävää ja innovoivaa ammatillista osaamista, kun taas tiedekorkeakoulut tuottavat tiede- ja tutkimusosaamista (Keskitalo, Karvinen, Rissanen, Launonen & Piironen 2012, 63). Aina tämä raja ei kuitenkaan ole selkeä, ja ylempi ammattikorkeakoulututkinto suhteellisen uutena tutkintona etsii edelleen paikkaansa maamme koulutusjärjestelmässä. Myös Töytäri ja Varjonen (2012, 39) ovat tuoneet esiin, että vuosina 2004–2008 toteutetun ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon seurantatutkimuksen mukaan ylemmän ammattikorkeakoulutuksen kehittämishaaste liittyy juuri koulutuksen tuottaman osaamisen

tunnistamiseen. Osaltaan se, ettei koulutuksen tuottamaa osaamista tunneta riittävän hyvin työmarkkinoilla, on todettu johtuvan tutkintonimikkeestä (ylempi AMK), joka ei kerro sinällään tutkinnon tasosta eikä aina myöskään sen sisällöstä. Kuvaavammaksi tutkintonimikkeeksi on ehdotettu maisteri AMK -nimikettä. (Rauhala 2012, 15–17.)

## **2.2 Sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kompetenssit**

Euroopan unionin koulutukseen liittyvät strategiset tavoitteet ohjaavat myös maamme koulutuspolitiikkaa. Bolognan prosessin myötä tavoitteena on ollut luoda Euroopasta yhtenäisen korkeakoulutusalue kilpailukyvyyn ja vetovoiman lisäämiseksi vuoteen 2010 mennessä. Yhdenmukaisten tutkintorakenteiden luominen on ollut osa tätä kehitystyötä. Se, että ammattikorkeakouluissa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, vastaa näin Bolognan prosessin myötä Euroopassa yleistynyttä tutkintorakennetta. (Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä 2007.)

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen osaamisvaatimusten yhtenäistämisen suhteessa Eurooppalaiseen korkeakoulutusalueeseen laittoi alulle vuonna 2004 ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston ARENE ry:n asettama ECTS-projekti. ECTS-projektin puitteissa määriteltiin ylemmän AMK-tutkinnon yleiset kompetenssit eli laajat osaamiskokonaisuudet, jotka kuvaavat työntekijän pätevyyttä ja kykyä suoriutua ammattiin kuuluvista työtehtävistä (TAULUKKO 1). Sosiaali- ja terveysalalle, kuten kaikille ylemmän ammattikorkeakoulutuksen aloille, on määritelty myös koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit (TAULUKKO 2). (Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä 2007.)

TAULUKKO 1. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden yleiset kompetenssit (OPM 2009)

Yleiset kompetenssit	Osaamisalueen kuvaus, ylempi amk-tutkinto
<b>Itsensä kehittäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• osaa monipuolisesti ja systemaattisesti arvioida omaa osaamistaan ja asiantuntijuuttaan sekä määritellä osaamisensa kehittämistarpeita</li> <li>• kykenee jatkuvaan oppimiseen sekä ymmärtää ja ohjaa tavoitteellisesti omaa oppimisprosessiaan</li> <li>• kykenee yhdessä oppimiseen ja opitun jakamiseen erilaisissa asiantuntijayhteisöissä</li> <li>• kykenee toiminaan aloitteellisesti sekä ennakoidaan muutoksia ja muutostarpeita</li> <li>• osaa suunnitella, organisoida ja kehittää omaa toimintaansa</li> </ul>
<b>Eettinen osaaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• osaa soveltaa oman alansa arvoperustaa ja ammattieettisiä periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä</li> <li>• ottaa vastuun omasta toiminnastaan ja toimii sovittujen toimintatapojen mukaisesti</li> <li>• osaa soveltaa kestävän kehityksen periaatteita omassa toiminnassaan ja tuntee organisaationsa yhteiskuntavastuun</li> <li>• osaa ottaa muut huomioon toiminnassaan ja tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmat</li> </ul>
<b>Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• kykenee toisten kuuntelemiseen sekä asioiden kirjalliseen, suulliseen ja visuaaliseen esittämiseen erilaisille kohderyhmille</li> <li>• osaa toimia erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa sekä osaa organisoida ja luoda ammatillisia verkostoja</li> <li>• ymmärtää ryhmä- ja tiimityöskentelyn periaatteet ja osaa työskennellä yhdessä toisten kanssa monialaisissa työryhmissä sekä johtaa niitä</li> <li>• osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa omassa työssään</li> </ul>

TAULUKKO 1. (jatkuu)

<p><b>Kehittämistoiminnan osaaminen</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• osaa hankkia ja käsitellä oman asiantuntijuusalueen ja lähialueiden tietoa sekä kykenee kriittiseen tiedon arviointiin ja kokonaisuuksien hahmottamiseen sekä uuden tiedon luomiseen</li> <li>• hallitsee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä sekä osaa itsenäisesti toteuttaa alaa kehittäviä tutkimus- ja kehittämishankkeita</li> <li>• tuntee projektitoiminnan osa-alueet, osaa toimia projektitehtävissä ja johtaa niitä</li> <li>• toimii aloitteellisesti ja kehittävän työtavan mukaisesti sekä osaa käynnistää ja toteuttaa muutosprosesseja</li> <li>• kykenee luovaan ja innovatiiviseen ongelmanratkaisuun ja päätöksentekoon työssään</li> <li>• osaa käynnistää kannattavia ja asiakaslähtöisiä kehittämistoimintoja</li> <li>• osaa ohjata ja kouluttaa toisia</li> </ul>
<p><b>Organisaatio- ja yhteiskuntaosaaminen</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tuntee oman alansa organisaatioiden yhteiskunnallis-taloudellisia yhteyksiä</li> <li>• tuntee ja osaa hyödyntää yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia</li> <li>• tuntee työelämän toimintakulttuuria ja kykenee osallistumaan organisaatioiden toiminnan koordinointiin, kehittämiseen ja johtamiseen</li> <li>• osaa arvioida työyhteisön toimintaa sekä suunnitella, organisoida ja kehittää toimintaa työelämän muuttuvissa tilanteissa</li> <li>• kykenee hahmottamaan laajoja kokonaisuuksia ja asioiden välisiä syyseuraussuhteita sekä kykenee toimimaan rajallisen tiedon pohjalta monialaista osaamista vaativissa tilanteissa</li> </ul>
<p><b>Kansainvälisyysosaaminen</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• omaa oman alan työtehtävissä ja niissä kehittämisessä tarvittavan yhden tai kahden vieraan kielen kirjallisen ja suullisen taidon</li> <li>• ymmärtää kulttuurieroja ja kykenee toimimaan kansainvälisessä työ- ja toimintaympäristössä</li> <li>• osaa soveltaa oman alansa kansainvälistä tietoa ja osaamista</li> <li>• omaa yleiskuvan ammatillisen tehtäväalueen asemasta ja merkityksestä kansainvälisessä toimintaympäristössä</li> </ul>

TAULUKKO 2. Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen koulutusohjelman kompetenssit (OPM 2009)

<b>Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen koulutusohjelman kompetenssit</b>	
<b>Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisosaaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• arvioi tietoa kriittisesti, hahmottaa kokonaisuuksia ja luo uutta käytäntöä kehittävää tietoa</li> <li>• hallitsee tutkimus- ja kehitystoiminnan menetelmiä sekä osaa itsenäisesti toteuttaa alaa kehittäviä tutkimus- ja kehittämissankkeita</li> <li>• kehittää työyhteisöä prosessilähtöisen organisaation periaatteiden mukaisesti yhteistoiminnassa henkilöstön ja asiakasryhmien kanssa</li> <li>• kehittää sosiaali- ja terveyspalvelujen ulkoista ja sisäistä laatua, vaikuttavuutta ja yhteistyötä</li> </ul>
<b>Sosiaali- ja terveysalan johtamisosaaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tunnistaa omat johtamisvalmiutensa ja vahvistaa johtamistaitojaan</li> <li>• hallitsee palvelukokonaisuuksien johtamisen omalla vastualueellaan</li> <li>• hallitsee työyhteisön muutosprosesseja</li> <li>• edistää työn vaikuttavuutta näyttöön perustuvalla toiminnalla</li> <li>• johtaa sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenteiden kehittämistä ja tuottamistapoja</li> <li>• johtaa työyhteisön /organisaation kehittämistä eettisesti vastuulliseksi, tavoitteelliseksi ja tulevaisuuteen suuntautuvaksi yhteisöksi</li> </ul>

Kansallista tutkintojen ja muun osaamisen kuvaamisen viitekehystä alkoi puolestaan valmistella vuonna 2008 opetusministeriön asettama työryhmä. Suomen hallituksen esitys tutkintojen ja muun osaamisen kansallista viitekehystä koskevaksi (NQF) lainsäädännöksi jätettiin eduskunnalle 1.10.2010. Tuossa suomalaiset tutkinnot jaotellaan kahdeksaan vaativuustasoon, joissa tutkintojen ja osaamiskokonaisuuksien edellyttämä osaaminen on kuvattu tietoina, taitoina ja pätevyyksinä eurooppalaisessa yhteistyössä sovituin kriteeristoin. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot asettuvat tasolle seitsemän, jonka sisällölliset vaatimukset on kuvattu oheisessa kuviossa (KUVIO 1). (OPM 2009.)

- Hallitsee laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet, menetelmät ja tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana. Ymmärtää alan ja eri alojen rajapintojen tietoihin liittyviä kysymyksiä ja tarkastelee niitä ja uutta tietoa kriittisesti. Kykenee ratkaisemaan vaativia ongelmia tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa, jossa kehitetään uusia tietoja ja menettelyjä sekä sovelletaan ja yhdistetään eri alojen tietoja.
- Kykenee työskentelemään itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä tai yrittäjänä. Kykenee johtamaan ja kehittämään monimutkaisia, ennakoimattomia ja uusia strategisia lähestymistapoja. Kykenee johtamaan asioita ja/tai ihmisiä. Kykenee arvioimaan yksittäisten henkilöiden ja ryhmien toimintaa. Kykenee kartuttamaan oman alansa tietoja ja käytäntöjä ja/tai vastaamaan muiden kehityksestä.
- Valmius jatkuvaan oppimiseen. Osaa viestiä hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle. Kykenee vaativaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä.

KUVIO 1. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen sijoittuminen kansallisen viitekehyksen (NQF) mukaisesti (OPM 2009)

### 2.3 Sosiaali- ja terveysalan työelämä

Sosiaali- ja terveysala on yhä merkittävämpi työllistäjä maassamme. Alalla työskentelee noin 350 000 työntekijää, joista noin kolme neljäsosaa kuntien palveluksessa ja neljännes puolestaan yksityisten yritysten ja järjestöjen palveluksessa (Stenvall & Virtanen 2012, 11). Keski-Pohjanmaalla oli vuoden 2011 lopussa tilastokeskuksen mukaa 5115 sosiaali- ja terveysalan työpaikkaa, mikä on lähes viidennes Keski-Pohjanmaan kaikista työpaikoista. Sosiaali- ja terveysalan työpaikat ovat lisääntyneet Keski-Pohjanmaalla kahdeksan prosenttia vuosina 2007–2011. (Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysalan osaamistarveselvitys 2013.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö elää jatkuvassa muutoksessa. Toimintaympäristön muutoksista keskeisimmiksi on nähty väestörakenteen ja palvelurakenteen muutokset, tekniikan, informaatioteknologian ja kansantalouden kehitys, työttömyys sekä kansainvälistyminen. (Metsämuuronen 1998.) Vaikka sosiaali- ja terveystalouden palveluja on rakennettu maassamme suunnitellusti aina 1960-luvulta lähtien, näyttäytyy 2010-luvun sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestelmä edelleen melko pirstaleisena. Kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelma Kasteen tavoitteena onkin ollut uudistaa sosiaali- ja

terveyspolitiikkaa osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia lisäämällä sekä palveluiden laatua ja vaikuttavuutta parantamalla sekä alueellisia hyvinvointieroja kaventamalla. (Stenvall & Virtanen 2012, 12–15.) Parhaillaan valmistellaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamista, jonka tavoitteena on saattaa palvelurakenne vastaamaan tulevaisuuden tarpeita huomioiden julkisen talouden kestävyuden, tulevaisuuden kuntarakenteen sekä sosiaali- ja terveysalan muuttuvat palvelutarpeet. (Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysalan osaamistarveselvitys 2013.)

Jatkossa niin julkisella kuin yksityissektorillakin tarvitaan yrittäjämäistä, itseohjautuvaa, refleктоivaa ja tulorientoitunutta työtötteä. Työntekijöiltä edellytetään laaja-alaista ja spesifiä osaamista sekä saumatonta moniammatillista yhteistyötä. (Metsämuuronen 2000.) Tarvitaan ongelmanratkaisukykyä, nopeaa reagointikykyä, selviytymisen ja itsesäätelyn keinoja sekä oman oppimisen arvioimisen taitoa (Uosukainen 2012, 267). Näihin sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden osaamishaasteisiin tulee sosiaali- ja terveysalan koulutuksen pystyä vastaamaan tuottamalla työelämälle oikeanlaista osaamista tukemalla opiskelijoiden jatkuvaa osaamisen kehittymistä (Nurminen & Pennanen 2007, 12–13). Seuraavassa kuvaan lyhyesti ammatillista kasvua sekä osaamisen kehittymistä ammatillisen kasvun prosessin myötä.

## **2.4 Ammatillinen kasvu käsitteenä**

Edellä kuvatut sosiaali- ja terveysalan työelämän nopeat muutokset ja niiden ennustamattomuus asettavat haasteita työntekijän ammatilliselle kasvulle (Stenström 2008, 130). Ammatillinen kasvu nähdään läpi elämän kestäväenä oppimisprosessina, jota ohjaa vuorovaikutus yksilön ja toimintaympäristön välillä. Ammatillisen kasvuprosessin aikana kehittyvät yksilön ammatilliset ominaisuudet sekä siihen kuuluvat myös ammatti-identiteetin syntyminen sekä ammattietiikan omaksuminen. Ammatillisen kasvun avulla hankitaan osaamista, jonka avulla puolestaan kyetään vastaamaan työelämän asettamiin muuttuviin ammattitaitovaatimuksiin. (Leskelä 2005, 62–63.) Lyhykäisyydessään ammatillisen kasvun on määritelty olevan sisäistä kasvua ja ammatillisen minäkäsityksen kehittymistä, omien

asenteiden muuttamista, kriittisen arviointitaidon ja alan ammattitaidon kehittymistä (Mäntylä 2007, 93).

Ammatillisen kasvun yhteydessä on tärkeää tunnistaa ammatillisen kasvun laukaisevat tekijät, joita voi löytyä niin yhteiskunnasta, organisaatiosta, työroolista kuin työntekijästä itsestäänkin. Organisaatiossa ja työroolissa uudet työtehtävät ja vastuualueet vaativat yksilöltä tietojen ja taitojen päivittämistä ja näin ollen tuottavat ammatillista kasvua. Yksilöstä itsestään lähteviä ammatillisen kasvun laukaisevia tekijöitä ovat esimerkiksi halu uudistaa osaamistaan koulutuksen avulla tai halu syventää ammatillista osaamistaan eri tehtäväsektorilta. (Ruohotie 2000.) On tärkeää, että omaa ammatillista kasvua ja osaamisen kehittymistä pysähdytään säännöllisesti arvioimaan, jotta toimintaa ja osaamisen kehittämistä voidaan suunnata edelleen. Osaamisen kehittäminen nivoutuukin aina kiinteästi yksilön ammatilliseen kasvuun (Lammintakanen 2011, 239).

## **2.5 Osaamisen kehittäminen**

Kuten edellä todettiin, vaatii työelämä entistä monipuolisempaa, ammatillisesti suuntautunutta erikoistumista sekä myös laajempia alan kehittämisvalmiuksia. Tähän osaamisen kehittämisen haasteeseen on nähty pystyttävän vastaamaan ylemmillä ammattikorkeakoulututkinnoilla. Näin keskustelu ylempien ammattikorkeakoulututkintojen toteuttamisesta, tarpeesta ja tulevaisuudesta kietoutuu hyvin läheisesti osaamisen käsitteen ympärille. (Komonen, Kopeli, Karlsson & Tuomikorpi 2012, 77.) Osaamisen on perinteisesti nähty rakentuvan tiedoista, taidoista ja kokemuksesta. Lisäksi osaamiseen yhdistetään usein aktiivinen toiminta, jolloin osaamisen määritellään olevan toimintaa, joka rakentuu tiedoista, taidoista ja kokemuksesta. (Tuomi & Sumkin 2012, 26.) Osaaminen eli kompetenssi voi olla joko yksilöiden, ryhmien tai organisaatioiden pääomaa (Ojala 2008, 50).

Miettinen, Miettinen, Nousiainen ja Kuokkanen (2000, 17–19) ovat kuvanneet ammatillisen osaamisen kehittymistä kolmivaiheisena prosessina. Osaamisen kehittymisen ensimmä-



mäisenä edellytyksenä on teoreettisen tiedon opiskelu myös syy-seuraus-suhteiden järjestyksen kartoittaminen. Tämän propositionaalisen tiedon avulla työntekijä pystyy ennakoimaan, suunnittelemaan ja arvioimaan työhön liittyviä tilanteita. Toiseksi työntekijä hankkii työkokemuksena avulla syntyvää osaamista. Tämän tiedon avulla hän tietää, kuinka hän eri tilanteissa toimii. Sosiaali- ja terveystieteen työntekijä käyttää työssään myös arvo-osaamista, joka ilmenee usein tilanneosaamisessa toimintavaihtoehtojen valintaperusteina. Hiljainen tieto puolestaan on äänettömän osaamisen taustalla, ja se sisältää sellaisia taitoja, joita ei voi määrittellä rationaalisin säännöin tai pelkän teoreettisen tiedon avulla. Osaamisen kehittyminen on näin monitahoinen ja jatkuva prosessi. Viitala (2005, 116) puolestaan on kuvannut osaamisen kehittymistä osaamispyramidina, joka rakentuu viidestä eri osaamisesta: oman ammattialan osaamisesta, organisaatio-osaamisesta, sosiaalisista taidoista, luovuudesta ja ongelmanratkaisukyvyistä sekä persoonallisista valmiuksista.

Osaamisen kehittämiseen tulisi panostaa ja resurssoida, sillä työntekijän osaaminen on perusta, jonka varassa hänen on mahdollista onnistua ja kehittyä työssään ja työyhteisössään (Viitala 2007, 178). Osaamisen kehittäminen tulisi nykypäivänä nähdä myös yksilön osaamisen sijasta yhteisön osaamisen kehittämisenä, sillä osaaminen paikantuu yhä selvemmin erilaisiin verkostoihin, ryhmiin ja organisaatioihin myös sosiaali- ja terveydenhuollossa (Lammintakanen 2011, 250–251). On tärkeää muistaa, että jokainen työntekijä vastaa osaamisensa kehittymisestä ja ammattitaitonsa ylläpitämisestä. Johtajat puolestaan vastaavat siitä, että heidän johtamissaan organisaatioissa tämä on mahdollista – osaamista tulee näin ollen aina johtaa. (Viitala 2005, 23.)

## **2.6 Osaamisen johtaminen**

Sosiaali- ja terveystieteen jatkuva muutos edellyttää paitsi osaamisen kehittämistä, asettaa se haasteita osaamisen johtamiselle (Lammintakanen 2011, 239). Osaamisen johtaminen pohjautuu organisaation oppimisteoriaan, jonka mukaisesti organisaatio voi oppia vain oppivien jäsentensä avulla. Kuten edellä todettiin, edellyttää organisaation osaamisen kehittäminen aktiivista johtamista. (Tuomi & Sumkin 2012, 13–14.) Osaamisen johtamisen on

määritelty olevan osaamisen ylläpitoa ja lisäämistä organisaation tavoitteiden saavuttamiseksi. Sen tavoitteena on perinteisesti pidetty organisaation järjestelmien, mallien ja koko kulttuurin kehittämistä niin, että ne tukevat osaamisen kumuloitumista vision suuntaisesti. Osaamisen johtaminen sisältääkin jo hankitun osaamisen hyödyntämisen organisaation päämäärien hyväksi, osaamisen kehittämisen ja uudistamisen. (Viitala 2002, 15, 34.)

Osaamisen johtamisen käsite ei ole vielä kovin vakiintunut, ja tästä syystä osaamisen johtaminen nähdäänkin usein vain osaamiskartoitusten tekemisenä ja koulutustoimintana. Osaamisen johtaminen on kuitenkin laaja kokonaisuus, joka sisältää kaiken tarkoituksellisen toiminnan, jonka avulla strategian edellyttämää osaamista kehitetään ja uudistetaan. (Viitala 2005, 14, 17.) Tästä syystä se tulee nähdä nivoutuneena kaikkien organisaation työntekijöiden jokapäiväiseen työhön. Näin ollen osaamisen johtaminen on kiteytettynä yhteisen osaamisen vahvistamista ja osaamisen yhdistämistä (Tuomi & Sumkin 2012, 21–22, 23, 33), jonka tärkein osa on organisaatiossa toimivien ihmisten osaamisen tason kehittäminen ja tämän tehokas hyödyntäminen (Viitala 2007, 170).

### 3 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Seuraavassa esitellään yhteenveto sosiaali- ja terveysalan ylempään ammattikorkeakoulutukseen kohdistuneista aiemmista tutkimuksista.

Laurea-ammattikorkeakoulun ja Helsingin yliopiston yhteisenä tutkimushankkeena ovat Rantanen, Isopahkala-Bouret ja Järveläinen (2009) kartoittaneet, miten työnantajat arvioivat sosiaali- ja terveysalan, liiketalouden ja hallinnon alojen ylempään AMK-tutkinnon suorittaneiden osaamista. Vastaajista suurin osa, lähes 80 prosenttia, oli sosiaali- tai terveysalan työnantajia (64 terveysalan, 38 sosiaalialan ja 32 kaupallisen alan työnantajaa). Työnantajista 45 prosenttia oli sitä mieltä, että työntekijöitä kannustetaan ylempään AMK-tutkinnon suorittamiseen. Vajaa neljännes puolestaan arvioi, että tutkinnon suorittaminen vaikuttaa työntekijän palkkaan, ja kolmannes arvioi sen vaikuttavan myös työtehtäviin. Sosiaali- ja terveysalan työnantajat kokivat tutkinnosta valmistuneiden vahvuuksiksi vahvat vuorovaikutustaidot, vastuunoton käytäntöjen kehittämistyössä sekä itsenäisen ajattelun. Heikoimmin kehittyneiksi osaamisalueiksi he taas näkivät johtamisosaamisen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-osaamisen.

Positiivisemmän kuvan valmistuneiden sijoittumisesta työmarkkinoille antaa Ojalan ja Aholan (2009) tutkimus, jonka mukaan reilu 40 prosenttia sosiaali- ja terveysalan ylempään AMK-tutkinnon suorittaneista jatkaa tutkinnon suorittamisen jälkeen samassa työpaikassa ja samoissa työtehtävissä kuin ennen tutkintoa. Heidän tutkimuksensa mukaan merkittävässä osassa, 60 prosentilla, niistä, jotka sijoittuivat uusiin tehtäviin, oli sijoittumisen suurimpana mahdollistajana ollut ylempi AMK-tutkinto. He toteavat, että kaikkein ongelmallisin tilanne uusiin tehtäviin sijoittumisen suhteen on sosiaalialalla, jolla työelämän rakenteet eivät mahdollista ylempään AMK-tutkinnon suorittaneiden osaamisen täysimittaista hyödyntämistä.

Myös Rantasen, Isopahkala-Bouretin ja Järveläisen (2009) tutkimuksen tulokset osoittavat saman asian. Heidän tutkimustulostensa mukaan sairaanhoitaja (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneita on palkattu sekä sairaanhoitajan tehtäviin että esimiestehtäviin, kuten osastonhoitajiksi. Heitä oli palkattu myös erilaisiin kehittämistehtäviin. Sosionomien (ylempi AMK) tilanne sen sijaan on tutkimustulosten mukaan hyvin haasteellinen. Heitä on palkattu eri ohjaajatasoisiin tehtäviin, joihin sosionomi (AMK) tutkinto on sinällään jo riittävä, mutta myös sosiaalityöntekijän tehtäviin, joihin ylempi AMK-tutkinto ei puolestaan anna muodollista kelpoisuutta. Tällä hetkellä näyttää siltä, etteivät sosiaalialan tehtävärakenteet mahdollista ylemmän AMK-tutkinnon suorittaneiden etenemistä vaativiin asiantuntija-, kehittämis- ja johtotehtäviin.

Tutkimuksessa tarkastellaan myös sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottamaa osaamista ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneiden näkökulmasta. Valmistuneet näkivät tutkinnon tuottavan vahvaa ammatillista, eettistä ja kehittämiseen liittyvää osaamista. Heikkouksina valmistuneet puolestaan näkivät yrittäjyysosaamisen, talousosaamisen, kielitaidon ja jossain määrin myös juridisen osaamisen kehittymisen. He kokivat tarvitsevänsä tukea edelleen myös johtamisvalmiuksien kehittämiseen. (Rantanen ym. 2009.)

Maijala, Varjonen ja Okkonen (2009) puolestaan tuovat esiin katsauksen ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon seuranta-tutkimuksesta vuosilta 2004–2008, jonka vastaajista suurin osa, 41 %, opiskeli ylempää ammattikorkeakoulututkintoa sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Vahvimpana koulutuksen myötä kehittyneenä osaamisalueena nousi esiin ammattiin liittyvän tiedollisen ja taidollisen osaamisen kehittymisen (muun muassa markkinoinnin tuntemus, talousosaaminen, tietotekniset taidot, tiedonhallinta ja ratkaisukeskeiset menetelmät). Myös johtamiseen sekä työn kehittämiseen liittyvä osaaminen sekä tutkimuksellisen työtteen ja projektinhallintataitojen nähtiin kehittyneen koulutuksen aikana. Opiskelijoiden mukaan kokonaisnäkemys työstä oli laajentunut ja itseluottamus lisääntynyt. Suurin osa näki niin ikään työelämän kehittämistehtävänä toteutettavan opinnäytetyöprosessin hyödylliseksi; 33 % oli hyvin tyytyväisiä ja 53 % melko tyytyväisiä. Maijalan ym. (2009)

seurantatutkimuksen tulosten mukaan ylempi ammattikorkeakoulu avaakin mahdollisuuden urakehityksellä etenemiseen – joko horisontaalisesti tai vertikaalisesti.

Sosionomi (ylempi AMK) -tutkintoa näyttää tutkitun enemmän kuin terveydenhoitaja/sairaanhoitaja (ylempi AMK) -tutkintoja. Viinamäki ja Rantanen (2009, 105) ovat selvittäneet sosionomien (ylempi AMK) kokemuksia saamastaan koulutuksesta, arviota osaamisestaan ja sen puutteista. Heidän tutkimuksen kohderyhmänä oli vuoden 2008 kesäkuun loppuun mennessä tutkintonsa suorittaneet sosionomit (ylempi AMK) lapsi-, nuoriso- ja perhetyö, päihteet ja syrjäytyminen sekä sosiaalialan käytäntöjen kansalais- ja aluelähtöinen kehittäminen koulutusohjelmissa (n=109). Kyselyn vastausprosentti oli 40 prosenttia. Sosionomit (ylempi AMK) arvioivat sekä kehittämis- että tutkimusosaamisensa erittäin hyväksi. Johtamisosaamista piti puolestaan hyvänä yli puolet vastanneista. Kootusti sosionomien (ylempi AMK) vahvuuksia olivat kehittämisosaaminen, sosiaalipedagoginen työ, asiakastyö ja verkostotyö. Sen sijaan talousosaamisessa ja juridisessa osaamisessa sekä yhteiskunnallisessa analyysitaidossa nähtiin olevan puutteita. Tutkimustulosten mukaan sosiaalialan koulutusohjelmassa suoritettava sosionomi (ylempi AMK) tutkinto on suuntautunut pitkälti työelämän kehittämistutkinnoksi. Viinamäki ja Rantanen toteavat lisäksi, että vaikka sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneet ovat sijoittuneet hyvin työmarkkinoille, osoittautui haasteeksi tutkinnon tunnetuksi tekeminen potentiaalisten työnantajien suhteen.

Myös Linnanvirta (2014) on selvittänyt ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden jäsentensä kokemuksia urakehityksestä. Kysely lähetettiin 130:lle ylempään AMK-tutkinnon suorittaneelle Talentian jäsenelle toukokuussa 2013. Kyselyyn vastasi 72 henkilöä. Tutkimustulosten mukaan ylempään ammattikorkeakoulun suorittamisesta on ollut hyötyä suurelle osalle, muttei kaikille. Eniten hyötyneillä urakehitys on ollut hyvä ja samoin palkkakehitys, mutta vähiten hyötyneillä koulutus ei ole näkynyt urakehityksessä millään tavoin. Talentian selvityksen mukaan suurin osa on tyytyväisiä suorittamaansa ylempään AMK-tutkintoon. Tutkinnon suorittamista pidettiin haastavana, osaamista lisäävänä ja antoisana. Talentian selvitys osoittaa, että ylempään AMK-tutkinnon suorittaneiden työpaikat ovat yli 10 000 asukkaan paikkakunnilla, joista löytyy koulutusta vastaavia työ-

mahdollisuuksia. Keskimääräinen palkkataso tutkinnon suorittaneilla oli 2935 euroa kuukaudessa. Kunta oli vastaajien keskuudessa suurin työllistäjä; kolme viidestä työskenteli kuntasektorilla. Esimiestehtävissä työskenteli 36 prosenttia vastaajista, kun ennen koulutusta esimiestehtävissä toimi vain 14 prosenttia vastaajista. Lähes kolmella kymmenestä tehtävänimike oli pysynyt samana koulutuksen myötä. Useimmat tutkinnon suorittaneet totesivat nykyisen työn vastaavan koulutusta. Työ koettiin mielenkiintoiseksi, vastuulliseksi ja itsenäiseksi, mutta sille kaivattiin yhteiskunnallista arvostusta. Vastaajien mukaan urakehityksen esteiden poistaminen edellyttäisi tehtävänimikkeiden selkeyttämistä, lisäyksiä työehtosopimukseen, lainsäädännön muuttamista ja ylemmän AMK-tutkinnon tunnettuuden lisäämistä. (Linnanvirta 2014.) Onkin todettu, että usein sairaanhoitaja (ylempi amk) tutkinnon suorittaminen antaa selkeämmän pohjan siirtyä esimies- tai kehittämistehtäviin (Rauhala 2012, 21).

Samansuuntaisiin tuloksiin tultiin myös Talentian vastavalmistuneiden urapolut 2011 selvitystyössä, jonka mukaan 86 % ylempi (AMK) tutkinnon suorittaneista koki, ettei työnantaja ole vielä tunnistanut koulutuksen tuomaa osaamista. Tutkinnon uutuuden nähtiin olevan syynä tähän. Kuitenkin urapolkusevitykseen vastanneiden sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneiden joukko oli varsin pieni, vain 2 % tutkinnon kaikista vastaajista (506 henkilöä), joten yleistyksiä vastauksista ei voida tehdä. (Nurme & Räisänen 2011.)

Gallin ja Aholan (2010) mukaan ylempi ammattikorkeakoulututkintokoulutus vastaa valtaosin opiskelijoiden odotuksiin. Koulutuksen työelämäläheisyyteen, laadukkaaseen opetukseen, omaan ammatilliseen kehittymiseen, ryhmätyöskentelyyn sekä uusien ihmisten tapamiseen oltiin erityisesti tyytyväisiä. Heidän tutkimuksensa vastaajat pitivät ylempien AMK-opintojen vaatimustasoa korkeana, mutta sopivana itselleen. Kehittämisenäkökohdiksi nostettiin tutkinnon tunnettuuden ja arvostuksen lisäämiseen pyrkiminen sekä opetuksen tason nostaminen. (Galli & Ahola 2010, 139–140.)

## 4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen ylemmstä AMK-koulutusohjelmasta vuosina 2010–2013 valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, koulutuksen kautta saadun osaamisen vastaavuutta työelämän osaamishaasteisiin sekä esiin nousseita koulutuksen kehittämissaasteita. Tarkoituksena oli myös selvittää, millä tavoin voidaan tukea niin sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen ylemmässä AMK-tutkinnossa opiskelevien kuin jo tutkinnosta valmistuneiden ammatillista kasvua sekä kehittää tähän soveltuva toimintamalli. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää saadun tiedon avulla koulutusohjelmaa vastaamaan entistä paremmin työmarkkinoiden osaamishaasteisiin sekä opiskelijoiden ja valmistuneiden ammatillisen kasvun tukemiseen. Tutkimuksen tilaajana toimi Centria ammattikorkeakoulun Kokkola-Pietarsaaren yksikkö.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja mielenkiintoinen peilattuna ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopistotutkinnon duaalimalli-keskusteluun. Kehittämistehtävän avulla saadaan kuvatuksi ammatillista kasvua tukevan toimintamallin mahdollinen tarve ja rakenne sekä pystytään osaamisen johtamisen avulla tukemaan entistä paremmin opiskelijoiden opiskeluprosessia. Aiemmin vastaavaa kartoitusta ei ole tehty Centria ammattikorkeakoulussa, ja kehittämistehtävän kautta saatuja tietoja voidaan näin käyttää sosiaali- ja terveysalan ylemmän AMK-koulutusohjelman kehittämiseen.

### 4.1 Tutkimustehtävät

Opinnäytetyössä selvitetään seuraavia kolmea tutkimustehtävää ja yhtä kehittämistehtävää:

1. Kuinka Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneet ovat sijoittuneet työmarkkinoille?

2. Miten ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneiden koulutuksen kautta saatu osaaminen vastaa työelämässä tarvittavaan osaamiseen?
3. Millaisia kehittämistarpeita ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneet sekä ylemmää AMK-tutkintoa opiskelevat esittävät koulutusohjelmaan?

#### **4.2 Kehittämistehtävä**

Opinnäytetyön kehittämistehtävänä on:

4. Kehittää edellä kuvattujen tutkimustehtävien vastausten pohjalta toimintamalli, jolla tuetaan niin sosiaali- ja terveysalan ylemmässä AMK-tutkinnossa opiskelevien kuin tutkinnosta valmistuneiden ammatillista kasvua.



## **5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS**

Seuraavassa kuvaan opinnäytetyön toteutusta edeten aiheen valinnan ja rajaamisen kuvaamisesta toimintaympäristön kuvaukseen sekä aineiston keruuseen ja analyysiin.

### **5.1 Opinnäytetyön aiheen valinta ja rajaaminen**

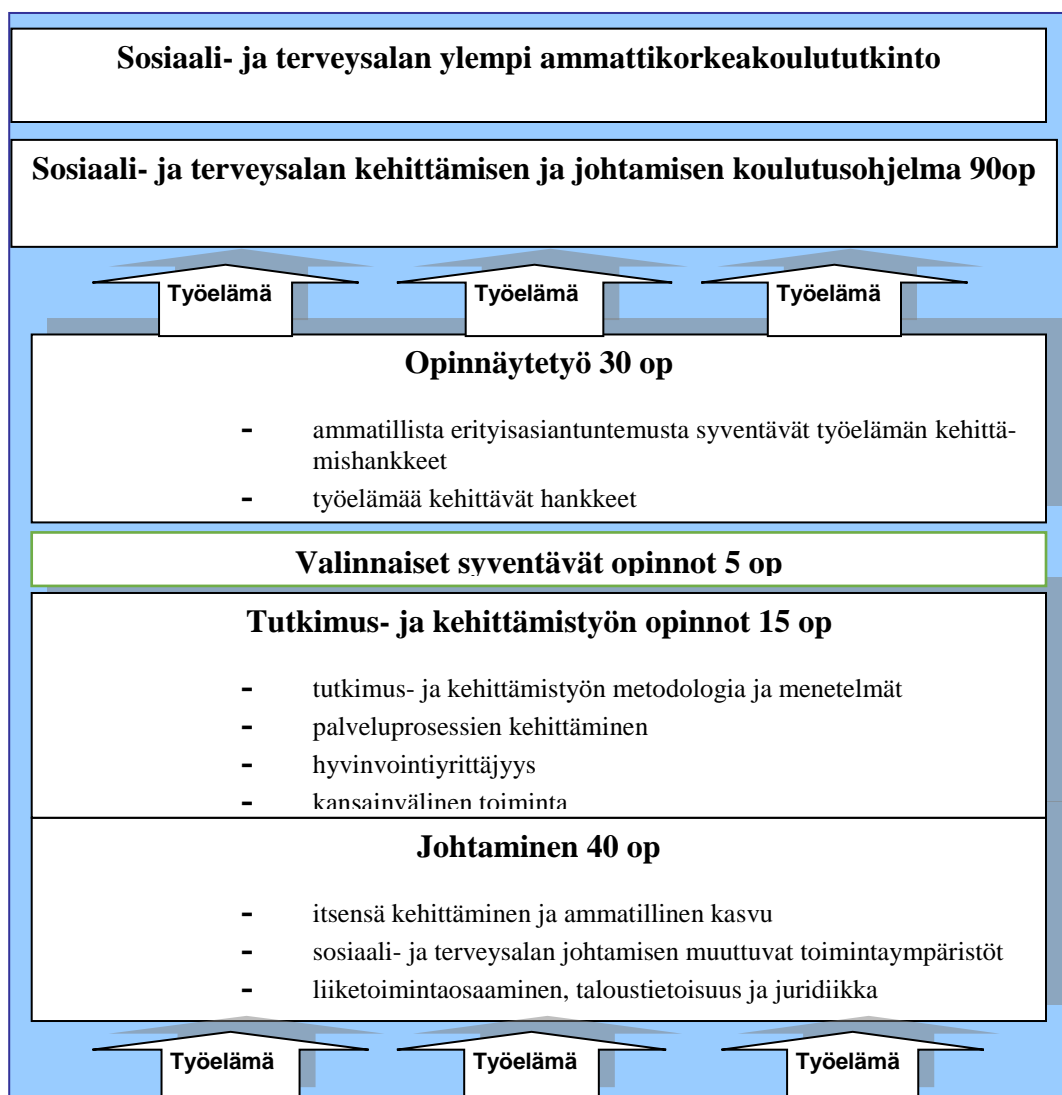
Opinnäytetyön tilaaja Centria ammattikorkeakoulu tarjosi opinnäytetyön aihetta minulle marraskuussa 2012. Päätin hetkeäkään empimättä tarttua siihen, koska koin motivoivana ja kiinnostavana tutkia sitä, millä tavoin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ovat sijoittuneet työmarkkinoille – opiskelinhan itsekin parhaillaan kyseisessä koulutusohjelmassa. Koin myös tarpeelliseksi tuoda esiin mahdolliset ylempään AMK-koulutukseen esitetyt kehittämishaasteet, sillä aiemmin vastaavaa aihetta ei Centria ammattikorkeakoulusta ylemmästä AMK-koulutusohjelmasta valmistuneiden osalta oltu tutkittu.

Aiheen valinnan jälkeen keskustelimme opinnäytetyötä ohjanneen yliopettajan kanssa siitä, mihin asioihin tilaaja halusi saada vastauksen. Tämän jälkeen laadin tutkimuskysymykset ja kehittämistehtävän. Alkuun ajattelin, että tärkeää olisi saada opiskelijoiden kokemusten lisäksi kartoitettua myös työelämän kokemuksia ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden osaamisesta. Esittelin tutkimussuunnitelmaani sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelman neuvottelukunnan kokouksessa 27.11.2012, jossa neuvottelukunta rajasi tutkimussuunnitelmaani tuoden esiin, että samassa tutkimuksessa ei olisi suotavaa työn laajuuden vuoksi tutkia sekä opiskelijoiden että työelämän kokemuksia.

### **5.2 Opinnäytetyön toimintaympäristö**

Centria ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelman toteuttaminen aloitettiin syksyllä 2008. Koulutusohjelmaan voivat hakea sosi-

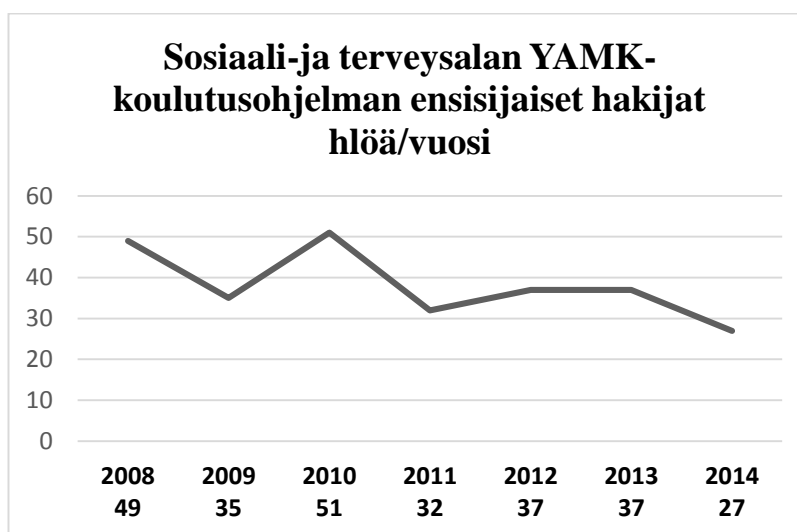
aali- ja terveystalalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sairaanhoitajat (AMK), terveydenhoitajat (AMK) ja sosionomit (AMK), joilla on vähintään kolmen vuoden työkokemus alalta. Ammattikorkeakoulun harkinnan mukaan työkokemukseksi voidaan hyväksyä aiemmin suoritettua opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinnon jälkeen hankittua työkokemusta. Koulutusohjelma vastaa muuttuvassa toimintaympäristössä toimivien alan asiantuntijoiden tarpeisiin lisätä johtamis- ja kehittämisosaamistaan. Koulutusohjelmasta valmistunut hallitsee palvelukokonaisuuksien, sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenteiden ja tuottamistapojen johtamisen. Koulutusohjelman rakenne on kuvattu Kuviossa 2 (KUVIO 2). (Centria ammattikorkeakoulu 2014.)



KUVIO 2. Sosiaali- ja terveystalalan kehittäminen ja johtamisen koulutusohjelman rakenne (Centria ammattikorkeakoulu 2014)

Sosiaali- ja terveystalouden kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma on työelämäläheinen ja alueelliset erityispiirteet huomioiva kokonaisuus. 90 opintopisteen laajuinen koulutus toteutetaan kolmen vuoden aikana monimuoto-opetuksena, johon sisältyy kontaktiopetusta keskimäärin kahtena päivänä kuukaudessa. Kun koulutus vuonna 2008 aloitettiin Centria ammattikorkeakoulussa, toteutettiin kahden ensimmäisen opiskelijaryhmän eli YAMK1- ja YAMK2-ryhmien opiskeluaikataulu 2 vuodessa. YAMK3-ryhmästä alkaen 90 opintoviikon opinnot on jaettu puolestaan kolmelle opiskeluvuodelle. (Centria ammattikorkeakoulu 2014.)

Koulutusohjelmaan valittavien opiskelijoiden aloituspaikat jaetaan sairaanhoitajien (amk), terveydenhoitajien (amk) ja sosionomien (amk) kesken. Vuosina 2008 koulutusohjelmaan valittiin 16 henkilöä, vuonna 2009 15 henkilöä, vuonna 2010 16 henkilöä ja vuonna 2011 yhteensä 17 henkilöä. Vuonna 2012 puolestaan valittiin 15 opiskelijaa, ja vuonna 2013 valittiin 19 opiskelijaa. On huomioitavaa, että lähes vuosittain osa valituista opiskelijoista ilmoittautuu esimerkiksi äitiysloman vuoksi poissaolevaksi opiskelijaksi, jolloin he jatkavat opintojaan eri lukukaudella. Oheisessa Kuviossa 3 on kuvattu sosiaali- ja terveystalouden kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelman ensisijaiset hakijat vuodesta 2008 alkaen (KUVIO 3). (Centria ammattikorkeakoulu 2014.)



KUVIO 3. Sosiaali- ja terveystalouden YAMK-koulutusohjelman ensisijaiset hakijat hlöä/vuosi

Tämän opinnäytetyön aineistonkeruuajankohtaan, maaliskuuhun 2013, mennessä koulutusohjelmasta oli valmistunut yhteensä 21 henkilöä, joista 15 henkilöä tutkintonimikkeillä sairaanhoitaja (ylempi AMK), 3 henkilöä sosionomi (ylempi AMK) ja 3 henkilöä terveydenhoitaja (ylempi AMK). Vuonna 2008 koulutusohjelman aloittaneessa YAMK1-ryhmästä oli valmistunut 9 sairaanhoitajaa (ylempi AMK), 2 terveydenhoitajaa (ylempi AMK) ja 2 sosionomia (ylempi AMK). Vuonna 2009 aloittaneessa YAMK2-ryhmästä oli valmistunut 3 sairaanhoitajaa (ylempi AMK), 1 terveydenhoitaja (ylempi AMK) ja 1 sosionomi (ylempi AMK). YAMK3-ryhmästä puolestaan oli valmistunut 3 sairaanhoitajaa (ylempi AMK). Lisäksi opinnäytetyön kohderyhmänä ovat sosiaali- ja terveystieteiden ylempien AMK-koulutusohjelman syksyllä 2010 ja 2011 aloittaneet 23 opiskelijaa (YYSS10K ja YYSS11K-ryhmät), jotka olivat läsnäolevia opiskelijoita aineistonkeruuhetkellä. Opinnäytetyön avulla saadaan tuotettua myös vertailutietoa siitä miten opiskelijat kokevat koulutuksen kehittämishaasteet sekä ammatillisen kasvun tuentarpeen suhteessa jo valmistuneisiin.

### **5.3 Opinnäytetyön lähestymistapana konstruktiiivinen tutkimus**

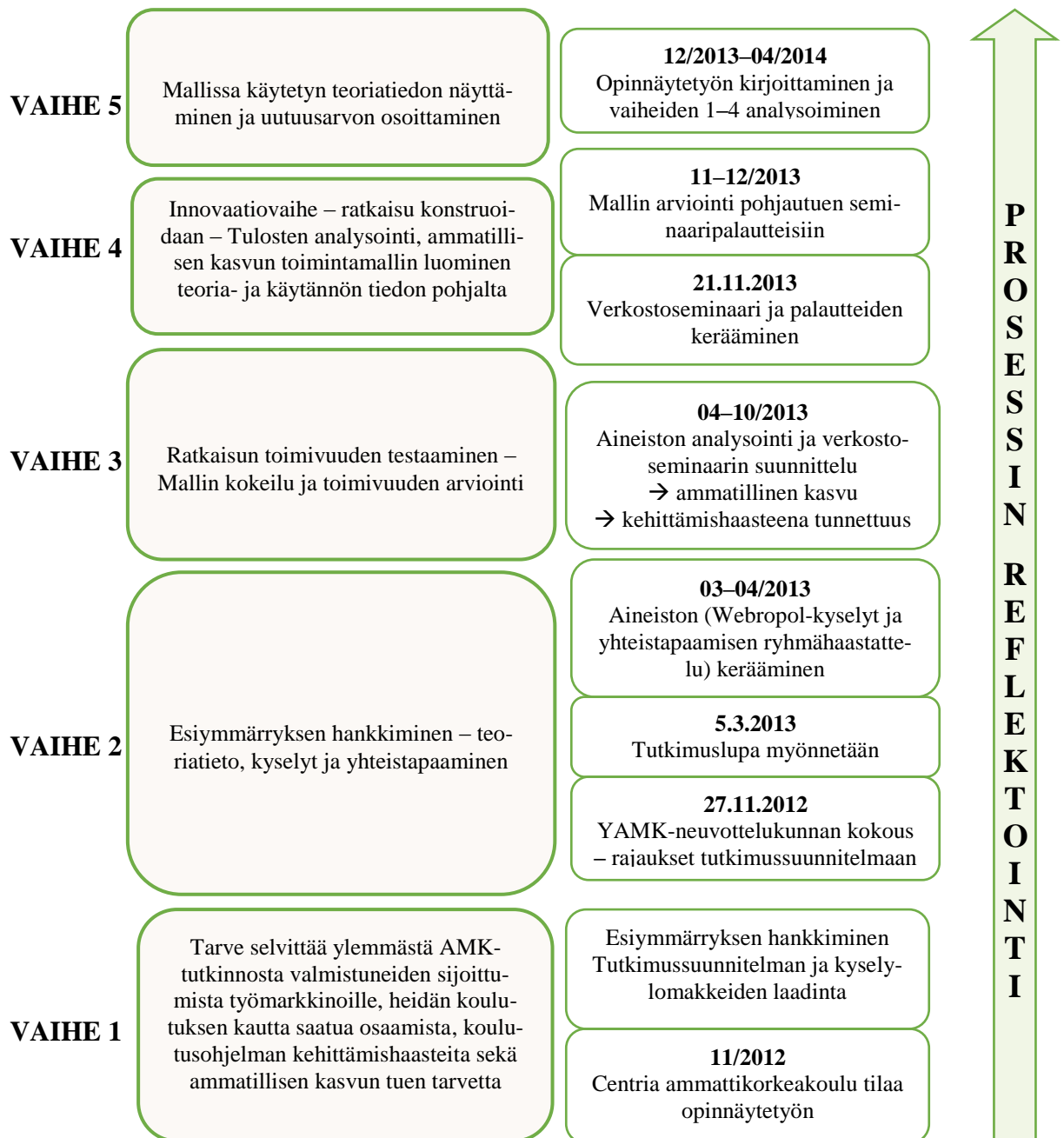
Opinnäytetyön lähestymistapana toimii konstruktiiivinen tutkimus. Tämä lähestymistapa valittiin opinnäytetyöhön, koska konstruktiiivisessa tutkimuksessa käytännön ongelma pyritään ratkaisemaan uuden konstruktion eli jonkin konkreettisen tuotoksen, mallin tai suunnitelman luomisella. Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena oli kartoittaa, millä tavoin voidaan tukea sekä ylempissä AMK-tutkinnoissa opiskelevien että tutkinnoista valmistuneiden ammatillista kasvua ja kehittää tähän soveltuva toimintamalli. Uuden mallin luomiseksi tarvitaan olemassa olevaa teoreettista tietoa, mutta myös uutta empiiristä eli käytännöstä kerättävää tietoa. Niin ikään kehitetyn ratkaisun toteuttaminen ja käytännön toimivuuden testaaminen sekä hyödyllisyyden arviointi ovat keskeisiä konstruktiiivisessa tutkimuksessa. Konstruktiiivisessa tutkimuksessa arvioidaan uutta ideaa pitkin tutkimusprosessia. Tiivistetysti konstruktiiivisen tutkimuksen päätavoitteena on tuoda käytännön ongelmaan uudenlainen ja teoreettisesti perusteltu ratkaisu. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 38, 65–66.)

Kasanen, Lukka ja Siitonen (1991) esittävät konstruktiivisen tutkimuksen prosessimallin koostuvan kuudesta eri vaihteesta. Ensimmäisessä vaiheessa määritellään ongelma, joka on tarve selvittää. Tämän opinnäytetyön aihe syntyi Centria ammattikorkeakoulun halusta kartoittaa heiltä ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, heidän osaamistaan sosiaali- ja terveysalan työelämässä sekä koulutusohjelman kehittämishaasteita. Lisäksi tavoitteena oli selvittää millä tavalla voidaan tukea tutkinnosta valmistuneiden kuin opiskelijoiden ammatillista kasvua. Konstruktiivisen tutkimuksen toisessa vaiheessa hankitaan esiymmärrystä; syvällistä teoreettista ja käytännöllistä tietoa tutkimuksen ja kehittämisen kohteesta (Ojasalo ym. 2009, 67). Tässä vaiheessa luin tutkimusaiheeseen liittyvää teorian tietoutta, kuten sosiaali- ja terveysalan työelämästä, ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta, ammatillisesta kasvusta sekä osaamisen kehittämisestä ja johtamisesta. Tässä vaiheessa laadin myös kyselylomakkeet, jotka opinnäytetyön tilaaja Centria ammattikorkeakoulu lähetti tutkimuksen kohderyhmille. Suunnittelin tässä vaiheessa myös valmistuneiden ja opiskelijoiden yhteistapaamista.

Tutkimusprosessin kolmannessa vaiheessa eli innovaatiovaiheessa ratkaisumalli konstruoidaan (Ojasalo ym. 2009, 67). Analysoin tässä vaiheessa tutkimustuloksia. Tutkimusaineistosta nousi esille aiheita, millä tavoin ammatillista kasvua pystyttäisiin tukemaan. Myös tunnettuuden haaste nousi merkittävästi esiin aineistosta. Näiden teemojen pohjalta lähdin suunnittelemaan työelämäedustajia, koulutustoimijoita sekä ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneita ja siinä opiskelevia verkostoivaa seminaaria, joka vastaisi myös tunnettuuden haasteeseen. Esittelin seminaaripäivän rungon opinnäytetyöni ohjaajalle kesäkuussa 2013, minkä jälkeen etenin rakentamaan lopullisen seminaaripäivän ohjelman. Seminaari järjestettiin 21.11.2013, jolloin etenin konstruktiivisen tutkimuksen seuraavaan vaiheeseen eli ratkaisun toimivuuden testaamiseen.

Neljännessä vaiheessa konstruktion oikeellisuus osoitetaan eli tässä opinnäytetyössä testattiin, kuinka seminaaripäivä tukee ammatillista kasvua ja lisää ylemmän AMK-tutkinnon tunnettuutta. Viidennessä vaiheessa ratkaisussa käytettyjä teoriakytkentöjä näytetään ja osoitetaan ratkaisun uutuusarvo (Ojasalo ym. 2009, 67). Ratkaisun uutuusarvon arviointia on tärkeää tehdä, jotta konstruktiota voidaan edelleen kehittää (Järvinen & Järvinen 2004,

105, 122). Seminaarin uutuusarvon osoittamisessa käytin osallistujilta kerättyä palautetta. Tutkimusprosessin lopuksi tarkastellaan vielä ratkaisun soveltamisalueen laajuutta (Ojasalo ym. 2009, 67). Kuviossa 4 kuvaan opinnäytetyön etenemistä konstruktivisen tutkimuksen pääpiirteiden mukaisesti (KUVIO 4).



KUVIO 4. Opinnäytetyö konstruktivisen tutkimusprosessin mukaisesti (mukaihen Kasaanen, Lukka & Siitonen 1991)

#### 5.4 Opinnäytetyön aineisto ja aineistonkeruu

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi marraskuussa 2012 Centria ammattikorkeakoulun tilauksesta. Tätä seurasi keskustelu ammattikorkeakoulun kanssa siitä, mihin asioihin tilaaja halusi saada vastauksen. Tämän jälkeisessä suunnitteluvaiheessa laadin tutkimussuunnitelman sekä alustavat kyselylomakkeet niin ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneille kuin ylempää AMK-tutkintoa opiskeleville. Samanaikaisesti perehdyin aihetta koskevaan kirjallisuuteen ja hankin esiyymmärrystä aiheesta. Opinnäytetyön tutkimuslupa anottiin Centria ammattikorkeakoulun yksikönjohtaja Hannele Teiriltä. Tutkimuslupahakemuksen liitteenä oli tutkimussuunnitelma sekä tutkimushaastattelukysymykset. Centria ammattikorkeakoulu myönsi tutkimusluvan 5.3.2013 (LIITE 1). Tutkimusluvan myöntämisen jälkeen aloitin opinnäytetyön aineistonkeruun. Aineistonkeruuta suunniteltaessa oli alusta asti selvää, että aineisto tullaan hankkimaan itse, sillä valmista aineistoa ei ollut saatavilla.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneille sekä ylempää AMK-tutkintoa opiskeleville suunnatuilla kyselylomakkeilla (LIITE 2 & LIITE 3), 24.4.2013 järjestetyn ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneiden ja siinä opiskelevien yhteistapaamisen teemoitetun ryhmähaastattelun sekä 21.11.2013 järjestetyn ylempään ammattikorkeakoulututkinnon seminaarin palautteen avulla. Seminaaripäivän ohjelma ja palautelomake ovat opinnäytetyön liitteenä (LIITE 4 & LIITE 5). Usein juuri konstruktivisessa tutkimuksessa aineisto kerätään usealla eri tavalla, koska pyritään rakentamaan uutta mallia (Ojasalo ym. 2009, 68).

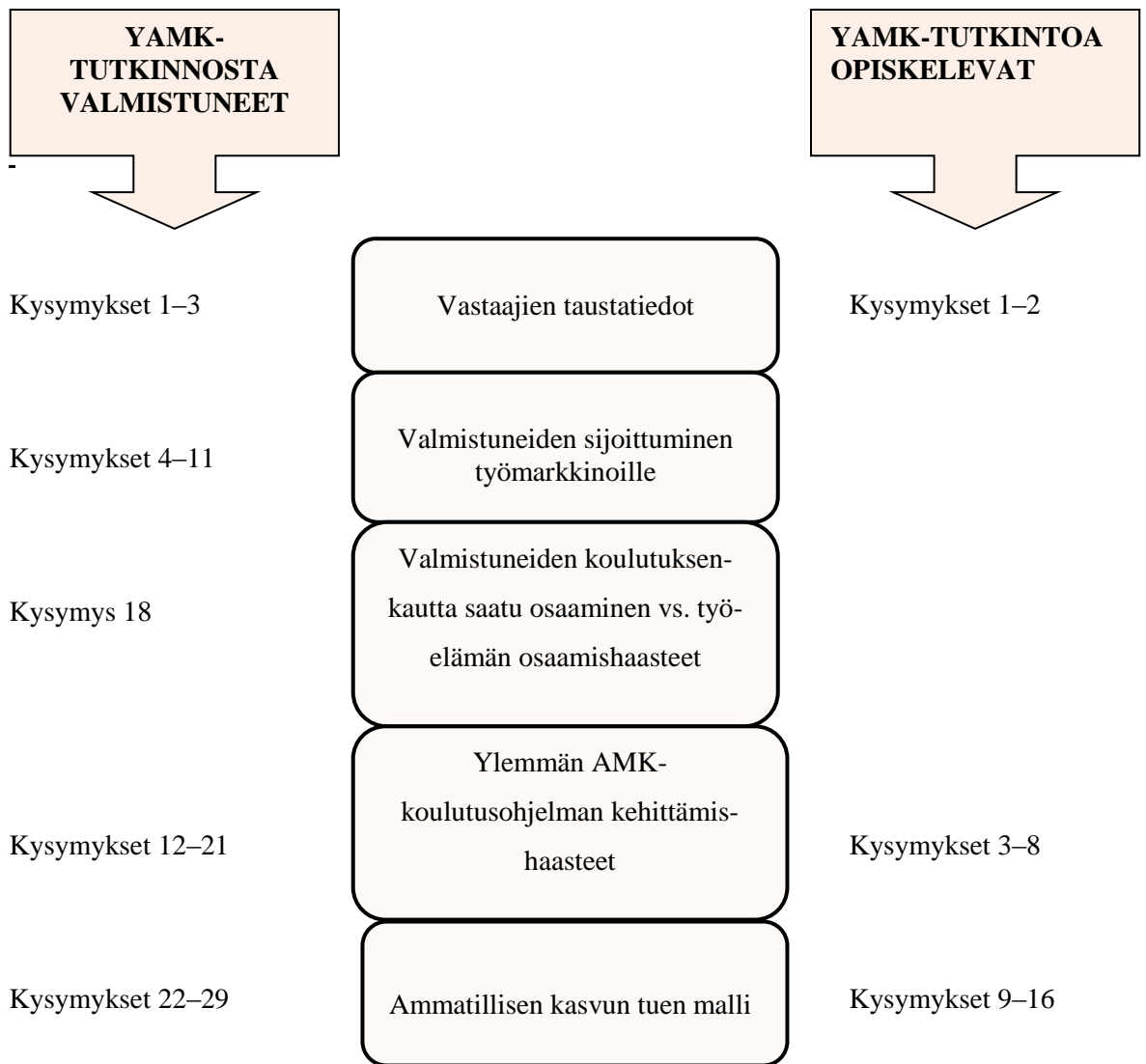
Kyselylomakkeen mittareita luodessani perehdyin hyvin Talentian vastavalmistuneiden urapolut 2011 -teokseen (Nurme & Räisänen 2011) ja hyödynsin siinä käytettyä mittaristoa suunnitellessani opinnäytetyön puolistrukturoitua kyselylomaketta. Rakensin kyselylomaketta suhteessa opinnäytetyöni tutkimustehtäviin ja aikaisempaan teoriaan. On myös tärkeää, että kyselylomakkeen suunnittelu perustuu tutkimuksen tavoitteisiin. Tällöin kyselylomakkeeseen sisällytetään vain sellaiset kysymykset, jotka edesauttavat tutkimuksen tavoitteisiin pääsyä (Ojasalo ym. 2009, 41.) Yleisesti kysely aineistonkeruumenetelmänä on

tehokas, sillä sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto suhteellisen nopeassa ajassa ja helposti. Kyselylomake sopii myös hyvin tosiasioiden, käyttäytymisen, toimintojen, tietojen, arvojen, asenteiden, uskomuksien, käsityksien ja mielipiteiden keruuseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 195, 197.) Näiden asioiden vuoksi valitsin opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmäksi kyselylomakkeen. Menetelmän valintaan vaikutti myös kyselylomakkeen käytännöllisyys ja edullisuus.

Kyselylomakkeen huolellisella laadinnalla ja kysymysten tarkalla suunnittelulla voi tehostaa tutkimuksen onnistumista (Hirsjärvi ym. 2010, 198). Valitsin opinnäytetyön kyselylomakkeen muodoksi puolistrukturoidun kyselylomakkeen, sillä opinnäytetyön tekijänä halusin antaa vastaajien tuoda mahdollisimman paljon myös omia näkemyksiään esille avointen kysymysten vastausten kautta. Kehitettäessä uutta mallia avoimet vastaukset antoivat myös mahdollisuuden tuoda esiin uusia näkökulmia ja avauksia. Sisällytin kyselylomakkeeseen myös monivalintakysymyksiä, joihin laadin vastausvaihtoehdot, joista vastaaja voi valita sopivimman. Osa kysymyksistä oli strukturoidun kysymyksen ja avoimen kysymyksen välimuotoja, jolloin valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen esitettiin avoin kysymys. Näiden kysymystyyppien käyttäminen oli perusteltua, sillä monivalintakysymykset sallivat vastaajan vastata kysymykseen siten, että vastauksia voidaan mielekkäästi vertailla, kun taas avoimet kysymykset sallivat vastaajan ilmaista itseään omin sanoin (Hirsjärvi ym. 2010, 201).

Laadittuani kyselylomakkeen kysymykset, kävimme ne yhdessä läpi opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Koska kyselylomakkeen käyttöön aineistonkeruumenetelmänä liittyy aina riski siitä, ovatko tutkittavat ymmärtäneet kaikki kysymykset samalla tavoin kuin tutkijat (Hirsjärvi ym. 2010, 195), päätin myös esitellä laatimani kyselylomakkeet opinnäytetyöryhmäohjaukseen osallistuvilla kolmella opiskelukollegallani. Esitelluksen jälkeen tein vielä valmistuneille suunnattuun kyselylomakkeeseen muutamia muutoksia esiin nousseiden palautteiden perusteella. Kyselyt toteutettiin Webropol-ohjelman avulla. Seuraavassa olen kuvannut kyselylomakkeiden rakennetta suhteessa tutkimustehtäviin sekä kehittämistehtävään (KUVIO 5).





KUVIO 5. Opinnäytetyön kyselylomakkeiden rakenne suhteessa tutkimus- ja kehittämissä tehtäviin

Kyselylomakkeille laadittiin saatekirjeet, joissa kerrottiin muun muassa opinnäytetyön tekijä, opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet sekä aineiston käsittely sekä ohjeistettiin kyselyyn vastaamisessa. Saatekirjeissä pyydettiin niin tutkinnosta valmistuneita kuin koulutusohjelman opiskelijoitakin osallistumaan 24.4.2013 järjestettävään yhteistapaamiseen. Centria ammattikorkeakoulu hyväksyi tekemäni kyselylomakkeet ja lähetti ne saatekirjeineen sähköpostitse 7.3.2013 tutkimuksen kohderyhmälle – 21:lle ylemmältä AMK-tutkinnosta valmistuneelle ja 23:lle ylempää AMK-tutkintoa opiskelevalle henkilölle. Vastausaika

kyselyyn oli 31.3.2013 asti. Centria ammattikorkeakoulu lähetti sähköpostitse kaksi muistutusviestiä kyselyyn vastaamisesta maaliskuun 2013 aikana.

Kyselyiden lisäksi aineisto opinnäytetyöhön kerättiin 24.4.2013 järjestetyllä yhteistapaamisella, johon osallistui yhteensä viisi henkilöä; kaksi ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistunutta ja yksi ylempi AMK-opiskelija, opinnäytetyön ohjaaja sekä opinnäytetyön tekijä. Tapaamisen tavoitteena oli syventää kyselyn avulla kerättyä aineistoa. Yhteistapaamisen aineistonkeruumenetelmänä toimi teemoitettu ryhmähaastattelu. Valitsin yhteistapaamisen aineistonkeruumenetelmäksi teemoitetun ryhmähaastattelun, koska halusin näin syventää kyselylomakkeessa esiinnousseita teemoja, ja koin, että haastattelun avulla saan joustavasti vastauksia ja näkemyksiä teemoihin. Haastattelua käytetäänkin usein aineistonkeruumenetelmänä, kun halutaan syventää saatavia tietoja. Teemoitetussa haastattelussa haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa muotoa tai järjestystä. Haastattelu onkin eräänlaista keskustelua. (Hirsjärvi ym. 2010, 208.) Myös Ojasalo ym. (2009, 42) ovat todenneet ryhmähaastattelun tai pikemminkin ryhmäkeskustelun olevan hyvin käyttökelpoinen menetelmä erityisesti kehittämistyössä. Asioissa päästään ryhmähaastattelussa myös yleensä syvälle, koska kun muut osallistujat reagoivat esitettyihin mielipiteisiin, joutuu mielipiteen esittäjä perustelemaan kantaansa. Kirjasin yhteistapaamisen aineiston pääpiirteittäin suoraan tietokoneelle haastattelutilanteessa jäsentäen sen tutkimuskysymyksittäin. Päätin olla nauhoittamatta haastattelua, koska näin riittävänä aineiston syventämisenä tämän keinon.

Opinnäytetyö toteutettiin konstruktiivisena tutkimuksena ja näin ollen myös konstruktion eli uuden mallin arviointi nousee tutkimuksen aineistoksi. Tämä arviointi kerättiin 21.11.2013 järjestetyn verkostoseminaarin osallistuneilta avoimella palautekyselylomakkeella (LIITE 5). 36 seminaariin osallistujasta yhteensä 21 henkilöä palautti palautelomakkeen. Palautelomakkeeseen vastasi näin ollen lähes 60 prosenttia seminaarin osallistujista.

## 5.5 Aineiston analyysi

Aineiston analysointi tehtiin tässä opinnäytetyössä mukaillen aineistolähtöistä eli induktiivisesta sisällönanalyysia, koska se soveltuu hyvin tekstin muodossa olevan aineiston analyysiin. Lähtökohtana tässä aineiston analyysimenetelmässä on aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Aineistolähtöisessä analyysissa pyritään tutkimusaineistosta luomaan teoreettinen kokonaisuus. Näin analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimuskysymysasettelun mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 97, 109–110.)

Aineistolähtöisellä sisällön analyysillä hajanaisesta aineistosta saadaan selkeä ja yhtenäinen kadottamatta aineiston sisältämää tietoaineista. Induktiivinen aineistonanalyysi voidaan nähdä kolmivaiheisena prosessina, johon kuuluu aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineiston pelkistämässä aineistosta karsitaan epäolennainen pois, jolloin aineiston informaatiota joko tiivistetään tai pilkotaan osiin tutkimustehtävän mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110). Aloitin aineiston analysoimisen lukemalla useaan kertaan läpi kyselyiden vastaukset sekä yhteistapaamisen teemoitetun ryhmähaastattelun aineiston. Tämän jälkeen teemoittelin aineiston tutkimuskysymyksittäin eli listasin ne asiat, jotka olivat useammalle tutkittavalle yhteisiä saman teeman ja tutkimustehtävän alle.

Aineiston ryhmittelyssä aineistosta etsitäänkin samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Aineiston abstrahoinnissa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto, ja tämän perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 111–114.) Strukturoidun aineiston analysoin Webropol-ohjelmalla esittäen aineiston frekvensseinä. Tuloso-  
sassa havainnollistan tuloksia eri taulukoiden ja kaavioiden avulla. Seminaaripäivän palautekyselyn analysoinnissa käytin SWOT-analyysia. Aineiston analysoinnissa, olen kokenut myös mielekkäänä tuoda näkyviin kyselyvastaajien kokemukset, ja tämän vuoksi otin tulososaan mukaan vastaajien autenttisia lainauksia.

## 6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Seuraavassa esittelen opinnäytetyön tulokset tutkimustehtävittäin kuvattuna. Kyselyvastaajien autenttiset kokemukset olen sisentänyt tekstiin.

### 6.1 Kyselyvastaajien taustatiedot

Sosiaali- ja terveystalalan ylemmästä AMK-koulutusohjelmasta valmistuneille kohdennettuun kyselyyn vastasi yhteensä 14 henkilöä, jolloin vastausprosentiksi muodostui 67 % (N=21). Heistä kymmenen oli valmistunut sairaanhoitajaksi (ylempi AMK), kaksi sosionomiksi (ylempi AMK) ja kaksi terveydenhoitajaksi (ylempi AMK). Kaikilla heistä oli yli viiden vuoden kokemus sosiaali- ja terveystalalan työstä. 10 henkilöllä oli yli 10 vuoden, mutta alle 20 vuoden kokemus sosiaali- ja terveystalalan työstä ja kahdella vastaajalla oli puolestaan yli 20 vuoden kokemus sosiaali- ja terveystalalan työstä. Vastaajilla ei ollut juuriakaan tutkintotavoitteista opiskelua valmistumisen jälkeen, sillä vain yksi vastaaja oli suorittanut ylempään AMK-tutkinnon suorittamisen jälkeen uuden tutkinnon opiskellen ammatillisen opettajakorkeakoulun opinnot.

Ylempään AMK-tutkinnon opiskelijoista vastasi kyselyyn puolestaan 17 henkilöä, joten vastausprosentti oli 74 % (N=23). Heistä 11 opiskeli parhaillaan sairaanhoitaja (ylempi AMK) -tutkintoa ja viisi henkilöä opiskeli sosionomi (ylempi AMK) -tutkintoa. Yksi vastaaja ei ilmoittanut opiskelemaansa tutkintoa. Kaikilla vastaajilla oli yli 5 vuoden kokemus sosiaali- ja terveystalalan työstä. Suurimmalla osalla vastaajista, 11 henkilöllä, oli yli 11–20 vuoden kokemus sosiaali- ja terveystalalan työstä. Lisäksi kolmella henkilöllä oli yli 20 vuoden työkokemus sosiaali- ja terveystalalta. Vastanneiden taustatiedot on kuvattu seuraavalla sivulla Taulukossa 3 (TAULUKKO 3).

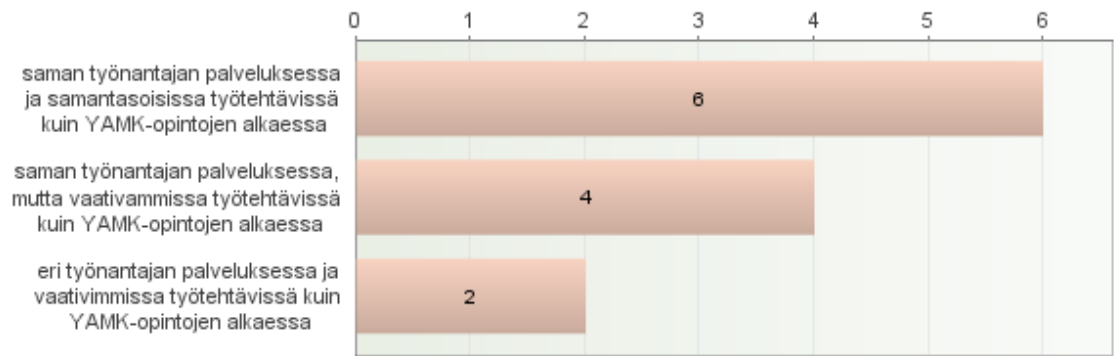
TAULUKKO 3. Vastaajien taustatiedot

	<b>YAMK-TUTKINNOSTA VALMISTUNEET (f) (n=14)</b>	<b>YAMK-TUTKINTOA OPISKELEVAT (f) (n=17)</b>
<b>Tutkinto</b>		
Sairaanhoitaja	10	11
Sosionomi	2	5
Terveydenhoitaja	2	
Ei ilmoitettu		1
<b>Työkokemus sosiaali- ja terveysalalta vuosina</b>		
<5	0	0
5-10	2	3
11-20	10	11
>20	2	3

## 6.2 Ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneiden sijoittuminen työmarkkinoille

Ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneet olivat pääsääntöisesti (n=13) töissä toisen palveluksessa, yksi vastaajista oli tällä hetkellä päätoiminen opiskelija. Lähes kaikki (n=11) työssä olevista vastaajista työskentelivät kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa ja loput yksityisen työnantajan palveluksessa. Valmistuneiden tämänhetkiset työtehtävät olivat moninaisia. Kuusi vastaajaa ilmoitti työskentelevänsä johto- ja esimiestehtävissä. Kaksi vastaajaa työskenteli kehittämis- ja projektityötehtävissä ja neljä vastaajista ilmoitti työskentelevänsä amk-koulutuksen mukaisissa tehtävissä. Yksi työssäkäyvistä vastaajista ei ilmoittanut millaisissa tehtävissä työskentelee.

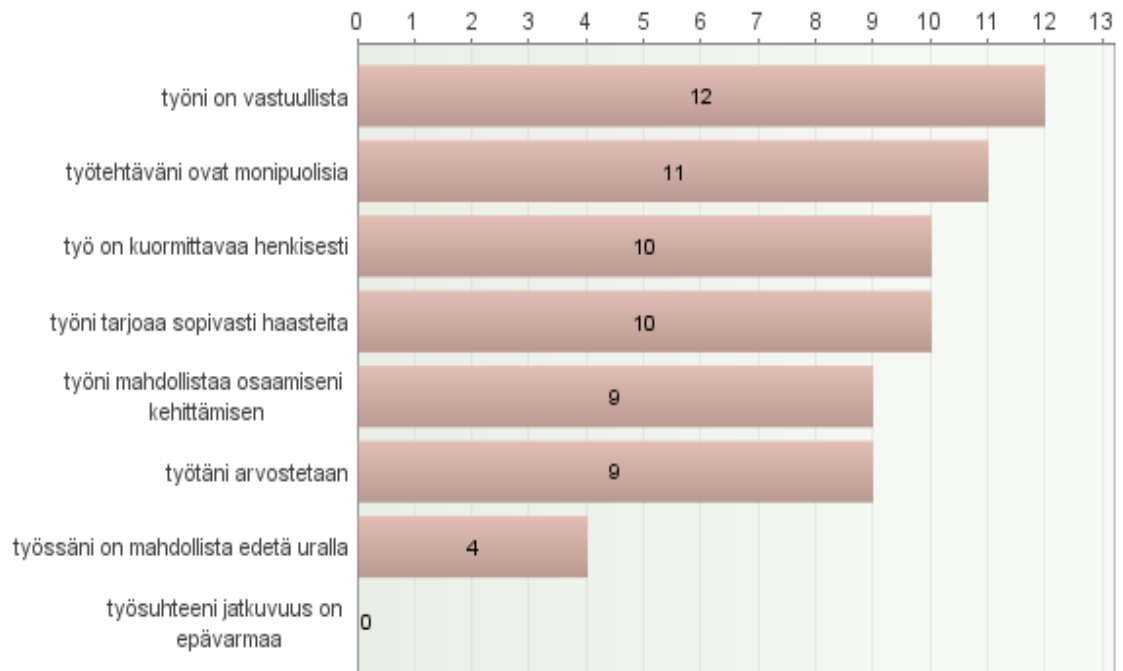
Yhteensä kuusi ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistunutta ilmoitti työskentelevänsä tällä hetkellä saman työnantajan palveluksessa ja samantasoisissa tehtävissä kuin ylempien AMK-opintojen alkaessa. Kuusi valmistunutta puolestaan työskenteli tällä hetkellä vaativimmissa tehtävissä kuin opintojen alkaessa. Neljä heistä työskenteli saman työnantajan palveluksessa ja kaksi oli vaihtanut työnantajaa. Yksi työssäkäyvistä vastaajista ei ilmoittanut minkä tasoissa tehtävissä hän tällä hetkellä työskentelee. (KUVIO 6.)



KUVIO 6. Ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneiden työmarkkinatilanne (n=12)

Valmistuneiden tämänhetkiset tehtävänimikkeet vaihtelivat suurelta osin osastonhoitajaan (n=4) ja sairaanhoitajaan (n=4). Muita tehtävänimikkeitä olivat sosiaalityöntekijä, apulaisosastonhoitaja, vt. myyntipäällikkö ja koordinaattori. Vastaajien kuukausittainen bruttopalkka vaihteli 2450–3470 euron välillä. Vastaajien bruttopalkkojen keskiarvo oli 2920 euroa kuukaudessa.

Valmistuneet olivat pääosin tyytyväisiä nykyisiin työtehtäviinsä. He kuvasivat nykyistä työtään vastuulliseksi (n=12) ja monipuoliseksi (n=11). Nykyisen työn nähtiin tarjoavan sopivasti haasteita (n=10). Suurin osa työssäkävivistä vastaajista, yhdeksän henkilöä, koki työn mahdollistavan myös osaamisen kehittämisen. Samoin yhdeksän vastaajaa koki, että työtä arvostetaan riittävästi. Työn kääntöpuolena nähtiin henkinen kuormittavuus, jonka kymmenen vastaajaa toi esiin. Neljä vastaajaa koki, että heidän on mahdollista edetä uralaan, mutta päinvastoin kaksi vastaajaa toi esiin, että heidän työssään tämä ei ole mahdollista. Yksikään vastaaja ei nähnyt työsuhteensa jatkuvuutta epävarmaksi. (KUVIO 7.)



KUVIO 7. Ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneiden kokemukset nykyisestä työstä

### 6.3 Valmistuneiden osaaminen sosiaali- ja terveysalan työelämässä

Valmistuneilta kartoitettiin myös ylemmän AMK-koulutuksen tuottamaa osaamista suhteessa heidän nykyisessä työssään tarvitsemaan osaamiseen. Kuusi työssäkäyvistä vastaajista näki, että heidän nykyinen työnsä vastaa sosiaali- ja terveysalan ylempää AMK-koulutusta. He perustelivat vastauksiaan sillä, että he tekevät johtamis- tai kehittämistyötä ja koulutuksessa opittuja asioita on voinut käyttää hyödyksi työssään. Viisi vastaajaa puolestaan koki nykyisen työn ja ylemmän AMK-koulutuksen kautta hankitun osaamisen vastaavan osittain toisiaan. He perustelivat tätä sillä, että koulutuksen myötä saamallaan osaamisella heillä olisi valmiuksia suurempaan esimiesvastuuseen, opinnot ovat antaneet teoriaa uusille vastuualueille sekä oman työn suunnitteluun ja organisointiin – itsensä johtamiseen. Yksi vastaaja ilmoitti, ettei nykyinen työ vastaa ollenkaan ylemmän AMK-koulutuksen tuottamaa osaamiseen, koska hän työskentelee tällä hetkellä sairaanhoitajan perustyötehtävissä.

Tarkasteltaessa yleisesti koulutuksen kautta saatua osaamista sosiaali- ja terveysalan työelämässä tarvittavaan osaamiseen olivat valmistuneet pääosin tyytyväisiä koulutuksen

kautta saatuun osaamiseen. Koulutuksen koettiin antavan työvälineitä työelämän haasteiden ratkaisemiseen. Erityisesti kehittämisosaamisen todettiin palvelevan nykypäivän työmarkkinoita, samoin kyvyn tunnistaa erilaisia rajapintoja. Vastauksissa nousi esiin, että lähes kaiken koulutuksessa opitun tiedon hyödyntäminen on ollut mahdollista omassa työssä. Nykypäivän työelämässä pitää oppia uusia asioita nopeasti ja hahmottaa suuria kokonaisuuksia, ja koulutuksen koettiin kehittäneen myös tätä taitoa.

Koulutuksessa opittujen erilaisten valtakunnallisten kehittämisohjelmien sisäistäminen oli auttanut erityisesti yhdistämään asioita eri tavalla työelämässä ja hahmottamaan kokonaisuuksia sekä valtakunnallinen että alueellinen näkökulma huomioiden. Usea vastaaja toi esiin, että koulutuksen myötä on oppinut ajattelemaan sekä omaa työskentelyä että koko työyhteisön toimintaa taloudellisemmin ja ymmärtämään paremmin työhön liittyviä kehittämishaasteita. Toisaalta yksittäisessä vastauksessa koettiin, että opinnot antoivat hyvän pohjan, mutta työelämä on lopulta se, joka todella opettaa. Seuraavassa on kuvattu valmistuneiden kokemuksia.

Erityisesti suurien kokonaisuuksien hahmottaminen ja kehittämisote palvelevat työssä, lisäksi kyky tunnistaa rajapintoja on hyödyksi.

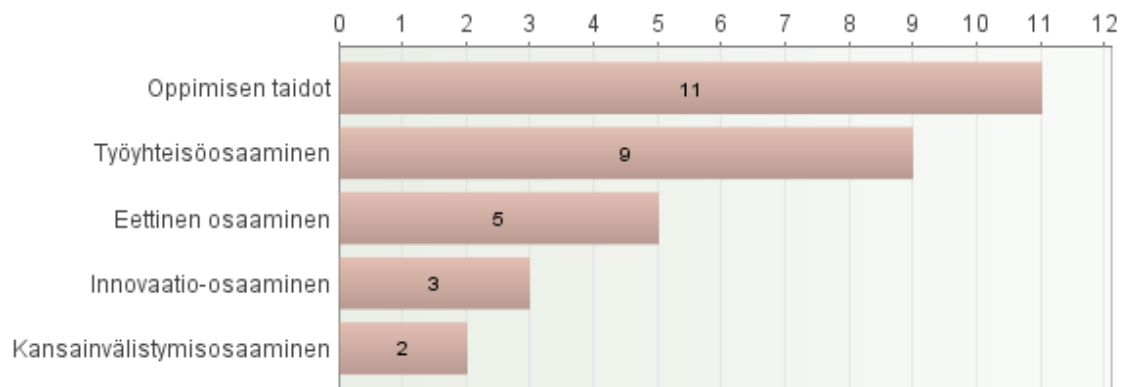
Jokaisesta käydystä opintokokonaisuudesta on hyötyä nykyisessä työssäni.

Suurin osa (n=11) ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneista koki sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmakohtaisista kompetensseista oppimisen taitojen kehittyneen parhaiten koulutuksen aikana. He perustelivat vastauksiaan sillä, että erityisesti kaaoksen hallinta ja moniulotteisuuden hahmottaminen paranivat. Koulutuksen aikana he kokivat oppineensa lisää tiedonhausta, kirjoittamisesta ja analysoinnista. Toisaalta yksi vastaajista koki, että nämä taidot kehittyivät heikoiten, koska ne olivat olleet hänellä jo ennen koulutusta riittävät. Yhdeksän vastaajaa toi esiin työyhteisöosaamisen kehittyneen huomattavasti koulutuksen aikana. Sitä tarkasteltiin koulutuksen aikana monipuolisesti sekä esimiestehtävästä että kehittämisnäkökulmasta käsin. Koulutuksen kaikkien opintokokonaisuuksien koettiin sisältävän tähän kompetenssiin liittyviä asioita. Opinnäytetyön kautta tähän oli lisäksi voinut paneutua perusteellisesti. Kaksi vastaajaa koki, että työyhteisöosaamisen kehittyminen olisi vaatinut harjoittelujakson. Viiden vastaajan kokemusten



mukaan eettinen osaaminen kehittyi merkittävästi koulutuksen myötä. Tehtäviä työstäessä oli joutunut ajattelemaan asioita laajasti eettisestä näkökulmasta. Toisaalta neljä vastaajaa koki, että eettinen osaaminen ei juurikaan kehittänyt koulutuksen aikana. Osa heistä koki, että heillä oli jo entuudestaan riittävät tiedot, mutta toisaalta toiset kokivat, että opetussisällöissä olisi voinut painottaa entistä enemmän eettistä osaamista.

Neljä vastaajista koki, ettei innovaatio-osaaminen kehittänyt riittävästi koulutuksen aikana. Toisaalta kolme vastaajista toi esiin sen kehittyneen koulutuksen aikana, esimerkiksi tehtävien ja opinnäytetyön avulla. Puolet eli seitsemän vastaajaa koki, että kansainvälisyysosaaminen ei juurikaan kehittänyt koulutuksen aikana. He perustelivat vastauksiaan sillä, että kansainvälisyydestä raapaistiin vain pintaa ja että tarkastelunäkökulma kansainvälisyyteen oli vain EU-näkökulmasta. Kaksi vastaajaa kertoi kansainvälisyysosaamisen kehittyneen koulutuksen myötä. Erityisesti opintomatkan koettiin auttaneen tässä. Kuviossa 8 on kuvattu sosiaali- ja terveystieteiden ylemmän AMK-kompetenssien kehittymistä koulutuksen aikana (KUVIO 8).



KUVIO 8. Vahvimmin koulutuksen myötä kehittyneet kompetenssit

## 6.4 Ylemmän AMK-koulutusohjelman vahvuudet ja kehittämishaasteet

### 6.4.1 Odotukset ylempien AMK-opintojen alkaessa

Sekä ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneet että parhaillaan koulutusohjelmassa opiskelevat toivat esiin, että heillä oli useita odotuksia aloittaessaan opinnot. Valmistuneet

odottivat eniten oppivansa uutta sekä saavansa parempaa palkkaa koulutuksen myötä. Merkittävänä odotuksina heillä korostui myös odotukset uusien sosiaalisten suhteiden sekä vaativimpien työtehtävien saamisesta koulutuksen myötä. Parhailtaan ylempää AMK-tutkintoa opiskelevilla korostui merkittävimpana odotuksena uusien tietojen oppiminen. Viisi vastaajaa odotti saavansa parempaa palkkaa, suoriutuvansa paremmin vanhoista työtehtävistään sekä pystyvänsä vaihtamaan työnantajaa koulutuksen myötä.

Taulukossa 4 on koottu yhteenveto vastaajien odotuksista ylempää AMK-koulutusta kohtaan opintojen alkaessa. Taulukossa esiintyneiden odotusten lisäksi tuli yksittäisenä odotuksena esille toive yhteiskunnallisen ja kansainvälisen osaamisen kehittymisestä koulutuksen myötä. Niin ikään yksittäisessä vastauksessa tuli esiin odotus uuden näkökulman saamisesta omaan työhön rutinoitumisen ehkäisemiseksi sekä varmuuden tuomisesta esimiestyöhön. (TAULUKKO 4.)

TAULUKKO 4. Odotukset ylempää AMK-koulutusta kohtaan opintojen alkaessa

<b>ODOTUKSET OPINTOJEN ALKAESSA</b>	<b>YAMK-TUTKINNOSTA VALMISTUNEET</b>	<b>YAMK-TUTKINTOA OPISKELEVAT</b>
Opin uutta	11	12
Saan uusia sosiaalisia suhteita	8	2
Saan parempaa palkkaa	10	5
Saan vaativampia työtehtäviä saman työnantajan palveluksessa	8	4
Suoriudun paremmin vanhoista työtehtävistäni	3	5
Vaihdan työnantajaa	3	5

### 6.4.2 Ylemmän AMK-koulutusohjelman vahvuudet

Avoimella kysymyksellä kartoitettiin valmistuneiden sekä opiskelijoiden kokemuksia ylemmän AMK-koulutuksen vahvuuksista ja heikkouksista, joista saatiin näkökulmaa koulutusohjelman kehittämiseen. Valmistuneiden ja opiskelijoiden näkökulmista ei noussut eroavaisuuksia, vaan vastaukset olivat yhteneväiset. Koulutusohjelman vahvuuksiksi vastaajat kokivat asioiden kokonaisvaltaisen ja monipuolisen käsittelyn, jossa huomioidaan vahvasti sekä alueellinen että valtakunnallinen näkökulma. Vastaajat kiittelivät tutkinnon käytännön- ja työelämäläheisyyttä, nykyaikaisuutta ja monipuolisuutta. Vierailevat asiantuntijaluennot koettiin niin ikään hyväksi välineeksi tuoda esiin ajankohtaista tietoa sosiaali- ja terveysalan kentältä ja pitää yllä koulutusohjelman työelämäläheisyyttä. Vahvuudeksi nähtiin myös se, että sosiaali- ja terveysalan osaajat opiskelevat samassa ryhmässä, näin moniammatillisuutta voidaan hyödyntää opiskelussa. Selkeänä vahvuutena nähtiin myös mahdollisuus opiskella työn ohessa.

Kaikki opittu nivoutuu käytäntöön ja käytännön työelämästä tulevat luennoitsijat osaavat havainnollistaa esimerkein käytännön toimintaympäristöä. Tutor-opettajilla on vahva käytännön kokemus ja osaaminen, lisäksi opiskeluryhmässä on usean eri ammattialan kokemuksen omaavia. (YAMK-tutkinnosta valmistunut)

Työelämälähtöisyys, lisäksi pystyy opiskella työn ohessa. (YAMK-tutkinnosta valmistunut)

Johtamiseen ja kehittämiseen rautaista osaamista sekä itsensä johtamiseen. (YAMK-opiskelija)

Josko koulutuksen käyneistä opiskelijoista syntyisi työpaikoille uusi työntekijäjoukko, jolla on kykyä laaja-alaiseen, poikkihallinnolliseen ja (kustannustehokkaaseen) yhteistyöhön asiakkaiden hyväksi. (YAMK-opiskelija)

Tehtävät ovat tukeneet omaa ammatillista kasvua ja ne ovat olleet käytännönläheisiä. (YAMK-opiskelija)

Ylemmän AMK-opetuksen todettiin olevan ajankohtaista, laadukasta, työelämälähtöistä ja käytännönläheistä. Opetuksen vahvuudeksi nähtiin opettajien vahva käytännön kokemus ja osaaminen. Opetuksessa arvostettiin keskustelevaa ilmapiiriä ja opiskelijoiden näkökulmien huomioimista. Opetuksen todettiin antavan pääomaa työhön, sillä opintojen sisällöt

tukevat omaa työtä ja työ vastaavasti tukee opintoja. Vahvuudeksi nähtiin se, että suurimman osan opiskelutehtävistä oli voinut integroida omaan työyksikköön. Opetuksessa käytettävän PBL-oppimismenetelmän sekä valmistuneet että opiskelijat kokivat lähes poikkeuksetta hyvänä ja tehokkaana, joskin vaativana menetelmänä. Menetelmän todettiin kehittävän monipuolisesti opiskelutaitoja: tiedonhankintaa, ryhmätyötaitoja, palautteen antamista ja kirjallista ilmaisua. Lisäksi sen koettiin kehittävän tiimityö- ja vuorovaikutustaitoja. Menetelmän todettiin laajentavan näkökulmaa asioihin, sillä asioita lähestyttiin eri näkökulmista ja kokemuksia jaettiin opiskelijaryhmän kesken. Erityisen mielekkääksi se nähtiin siitä syystä, että PBL-ryhmissä sai jakaa niin sairaanhoito-, terveydenhoito- kuin sosiaalialan ammattilaistenkin kokemuksia. Menetelmän todettiin olevan hyödynnettävissä suoraan esimerkiksi työelämän kokouksissa. Yksi vastaaja koki, ettei PBL-menetelmä ollut sopiva hänelle. Vaikka ylempi AMK-opetus nähtiin pääosin antoisaksi, tuotiin esiin se, että opetus ja ylipäänsä ylempään AMK-koulutuksessa opiskelu on vaativaa ja aikaavievää.

Opetus on laadukasta, asiantuntevaa ja ajantasaista. Lisäksi se on käytännönläheistä ja sopivan tieteellistä. Haastaa todella opiskelemaan ja innostaa itsensä kehittämisessä. Antaa käytännön työhön selkeitä ratkaisumenetelmiä. (YAMK-opiskelija)

Se vaatii opiskelijalta paljon, mutta on tehokas ja asioiden syväoppiminen tapahtuu luonnostaan, kun tieto on itse haettava ja prosessoitava. Se kehittää monipuolisesti opiskelutaitoja (tiedon hankintaa, ryhmätyötaitoja ja kirjallista ilmaisua). (YAMK-opiskelija PBL-oppimismenetelmästä)

Opetukseen liittyen ylempään AMK-tutkinnosta valmistuneilta pyydettiin palautetta sekä opinnäytetyön ohjauksesta että eri opintojaksoista. Puolet valmistuneista vastaajista, seitsemän henkilöä, koki opinnäytetyön ohjauksen vastanneen odotuksia. Heidän mukaansa ohjausta sai tarvittaessa, ohjaaja antoi vaihtoehtoja ja palaute sekä kritiikki olivat kannustavia. Lähes puolet eli kuusi henkilöä koki ohjauksen vastanneen odotuksia kohtalaisesti. Ohjaajilta toivottiin, että aikaa ohjaukselle olisi ollut vielä hieman enemmän, ja vielä aikaisemmassa vaiheessa. Samoin toivottiin, että yhteisiä tunteja opinnäytetyön etenemisestä järjestettäisiin koko ryhmän kesken. Lisäksi työnantajapuolelta toivottiin panostusta enemmän. Osa vastaajista totesi, että heidän itsensä olisi tullut suunnitella opinnäytetyöohjausaikansa tarkemmin. Yksi vastaajista koki ohjauksen vastanneen huonosti hänen odo-

tuksiin perustellen vastaustaan sillä, että ohjaajalla ei ollut riittävästi aikaa hänelle.

Valmistuneet kokivat itsensä kehittäminen ja ammatillinen kasvu -opintojakson hyödylliseksi ja tärkeäksi. Sen oli koettu vaikuttaneen myönteisesti oman osaamisen arviointiin sekä myös oman työn hallintaan. Näitä opintoja toivottiin enemmän erityisesti opinnäytetyöprosessin tukemiseksi. Yhden vastaajan mielestä näitä opintoja oli liikaa. Johtaminen sosiaali- ja terveysalan muuttuvissa toimintaympäristöissä (sis. mm. henkilöstö- ja strateginen johtaminen) -opintojakson vastaajat kokivat niin ikään tärkeäksi ja laajaksi. Tällä opintojaksolla opittua oli pystynyt suoraan hyödyntämään työelämässä. Opintojakson henkilöstö- ja strategisen johtamisen etätehtävät koettiin vaativiksi, mutta toisaalta ne olivat olleet myös opettavaisia. Kehittämishaasteeksi nähtiin henkilöstöhallinnon lainsäädännön entistä tarkempi läpikäyminen. Ohessa valmistuneen palaute johtaminen sosiaali- ja terveysalan muuttuvissa toimintaympäristöissä -opintojaksosta:

Erittäin tarpeellinen osio nykypäivän työelämää ajatellen.

Sosiaali- ja terveysalan liiketoimintaosaaminen (sis. mm. talous, tuotteistaminen, juridiikka ja hyvinvointiyrittäjyys) -opintojakson vastaajat kokivat opettavaiseksi. Kehittämishaasteeksi nousi erityisesti se, että talouteen ja sen seurantaan painottuvia opintoja toivottiin enemmän, myös tuotteistamisen ja juridiikan opintoja toivottiin enemmän. Lähes kolmasosa vastaajista toi esiin, että yrittäjyyden tulisi sen sijaan olla vapaaehtoinen opinto. Tutkimus- ja kehittämisosaamista koettiin tarvittavan käytännön työssä. Opintojaksoa kiiteltiin hyväksi, osittain jopa vaikeaksikin, kokonaisuudeksi, jonka tulisi rakentua opinnäytetyön ympärille. Vastauksissa tuli esiin, että on hyvä, että tutkimus- ja kehittäminen suunnataan nimenomaan työelämän tarpeisiin. Kehittämishaasteeksi esitettiin, että tutkimushankkeissa kirjoittamista harjoiteltaisiin opintojen aikana enemmän. Lisäksi toivottiin, että tiedonhaku ei harjoiteltaisi niin alussa opintoja, koska hakukeinot olivat ehtineet unohtua opinnäytetyötä aloitettaessa. Kaiken kaikkiaan opintojaksokohtaisissa vastauksissa korostui tyytyväisyys korkeatasoiseen koulutukseen, joka vastaa nykypäivän ja tulevaisuuden sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen haasteisiin.

Olen erittäin tyytyväinen koulutukseen, joka on korkeatasoista ja vastaa nykypäivän ja tulevaisuuden sote-alankehittämisen ja johtamisen haasteisiin. (YAMK-opiskelija)

Koulutus on antanut huomattavasti paremman osaamisen johtamisen tehtäviin kuin esimerkiksi JET-koulutus. (YAMK-tutkinnosta valmistunut)

### 6.4.3 Ylemmän AMK-koulutusohjelman kehittämishaasteet

Valmistuneiden ja opiskelijoiden koulutusohjelmaan esittämät kehittämistarpeet olivat niin ikään yhteneväisiä. Suurimmaksi ylemmän AMK-koulutusohjelmaan liittyväksi kehittämishaasteeksi vastauksissa nousi esiin tunnettuushaaste. Vastaajat toivat esiin, ettei ylemmää AMK-koulutusta ja sen tuottamaa osaamista tunneta vielä riittävän hyvin sosiaali- ja terveystalouden kentällä. Toki tunnettuuden todettiin koko ajan parantuneen. Rakenteellisena muutoksena toivottiin, että opintokokonaisuudet jaettaisiin vielä tasaisemmin eri opiskeluvuosille. Kyseessä todettiin olevan haastava koulutus, jossa nopealla aikataululla tuli tehdä laajoja etätehtäviä. Yksi vastaaja koki juuri koulutuksen laaja-alaisuuden koulutuksen heikkoudeksi – spesifiä tietoa yksittäisestä asiasta ei saavuteta. Uhkana hän toi esiin, että koulutuksen osiot jäävät toisistaan irrallisiksi, jolloin kokonaisuus kärsii.

Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa ei tunneta ja, ei osata erottaa mitä eroa sillä on ammattikorkeakoulututkintoon. (YAMK-tutkinnosta valmistunut)

Opetuksen kehittämishaasteina tuotiin esiin, että koulutuksessa painotettaisiin entistä enemmän työyhteisön ristiriitatilanteiden käsittelyä. Tämän ohella toivottiin, että opiskelut sisältäisivät ainakin jonkin verran myös konkreettisia esimiestyöhön kuuluvia asioita, kuten työvuorolistojen ja kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen sisällön käsittelyä. Yksittäisessä vastauksessa tuotiin esiin, että vaikka pääosin työelämän asiantuntijaluennot ovat olleet hyviä, tulee aina varmistaa, että luennoitsija tuntee ylemmän AMK-tutkinnon sisällöstä tarpeeksi.

Toiveeksi asetettiin, että opiskelijoita tuettaisiin vielä enemmän huomioimaan oman kehityksen havainnoimista opiskelujen aikana. Yksittäisessä vastauksessa toivottiin, että opinäytetyötä ei tehtäisi niin itsenäisesti, vaan hyödynnettäisiin entistä enemmän ryhmän tukea tehden opinäytetyötä projektiluonteisesti koko opintojen ajan. Niin ikään yksi vastaaja oli kokenut, että koulutus painottui liikaa terveydenhuoltoon. Myöskin yksi vastaaja koki, että kehittämistyötä painotettiin liikaa suhteessa koulutukseen. Oppimisportaalin

ajantasaisuus ja verkkotyökalujen hyödyntäminen nähtiin tärkeänä opetuksessa. Yksittäisessä vastauksessa ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistunut toi esiin, että toivoisi täydennyskoulutusta työnsuunnitteluun eli siihen, miten hallita työmäärää suhteessa aikaan. Samoin yksittäisessä vastauksessa tuotiin esiin, että tarvittaisiin syventäviä asiantuntijuusopintoja esimerkiksi projektityöstä ja kehittämistyötehtävistä. Täydennyskoulutusta toivottiin esimerkiksi budjetoinnin laatimisesta ja erilaisten esimiestyöhön liittyvien työohjelmien hallinnasta.

### **6.5 Valmistuneiden ja opiskelijoiden ryhmähaastattelun tulokset**

Valmistuneiden ja opiskelijoiden yhteistapaamisessa syvennyttiin tutkimus- ja kehittämistehtäviin suhteessa kyselyvastauksissa esiin nousseisiin teemoihin. Yhteistapaamisen aineisto oli hyvin samansuuntaista kuin kyselylomakkeen aineisto, sillä tapaamiseen osallistujat olivat vastanneet kyselylomakkeeseen jo aiemmin. Tapaaminen vahvisti käsitystä siitä, että ylempi ammattikorkeakoulututkinto tuottaa vahvaa sosiaali- ja terveysalan kehittämis- ja johtamisosaamista. Vastauksissa korostettiin kehittämisaamiseen saadun runsaasti eri työvälineitä. Opintojaksokohtaisena kehittämishaasteena toivottiin enemmän juridiikan opintoja.

Suurimmaksi kehittämishaasteeksi yhteistapaamisessa tuli esiin myös tunnettuuden haaste – se, että ylempää ammattikorkeakoulusta ja sen tuottamaa osaamista ei tunneta sosiaali- ja terveysalan kentällä. Todettiin myös, että jokaisella koulutuksen suorittaneella on myös vastuu viedä viestiä tutkinnostaan eteenpäin. Osallistujat toivat esiin, että sekä verkostoitumista, ammatillisen kasvun tukea että tunnettuutta pystyttäisiin lisäämään esimerkiksi yhteisellä seminaarilla, johon olisi hyvä kutsua niin ylempää AMK-tutkintoa opiskelevat, tutkinnosta valmistuneet kuin käytännön työelämän rekrytoijat.

## 6.6 Ammatillista kasvua tukeva toimintamalli

### 6.6.1 Vertaistuen tarpeellisuuden selvittäminen

Kartoitettaessa niin valmistuneiden kuin opiskelijoiden ammatillisen kasvun tarvetta kysyttiin heiltä samassa yhteydessä myös vertaistuen tarpeellisuudesta. Valmistuneista vastaajista viisi ilmaisi olevansa kiinnostunut toimimaan vertaistukijana. Yhtä moni koki, ettei ole kiinnostunut toimimaan vertaistukijana tai vertaistuettavana. Neljä vastaajaa ei osannut vielä sanoa, olisiko kiinnostunut toimimaan vertaistukijana tai -tuettavana. Neljä henkilöä niistä, jotka kokivat voivansa toimia vertaistukijana, halusi toimia vertaistukijana ylemmät AMK-opintonsa aloittaville opiskelijoille, esimerkiksi vieraillemalla opiskelijaryhmissä, mentoroinnilla ja sähköpostitse. Yksi vastaaja haluaisi toimia vertaistukijana ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneille esimerkiksi verkkokirjeiden ja ajankohtaisista asioista järjestettävien seminaarien avulla. Loput kaksi vastaajaa haluaisivat toimia vertaistukijana sekä opiskelijoille että tutkinnosta valmistuneille. Keinoina vertaistuen järjestämiseen he toivat esiin tapaamiset sekä sähköisen yhteydenpidon. Kysyttäessä korvausta vertaistukena toimimisesta vastaajat toivat esiin palkanmenetykskorvausperiaatteen tai Centrian järjestämän koulutuspäivän. Osa vastaajista koki, että voisi tehdä vertaistoimintaa vapaaehtoisena. Toiminnasta olisi tärkeää saada kuitenkin työtodistus.

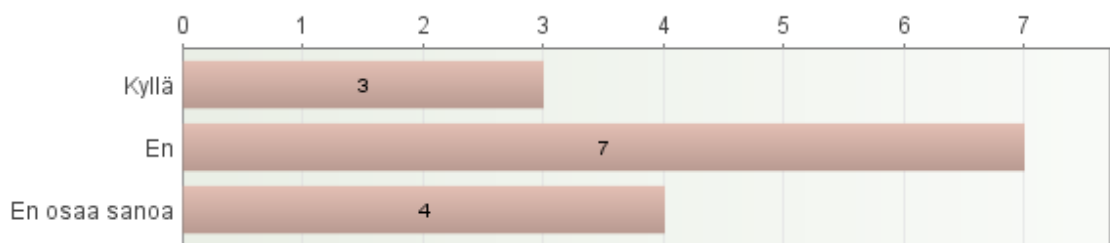
Opiskelijoista kolme oli kiinnostunut toimimaan vertaistukijana. Puolestaan neljä vastaajaa koki, etteivät he ole kiinnostuneita toimimaan vertaistukijana tai vertaistuettavana. Loput yhdeksän vastaajaa vastaajista eivät vielä osanneet sanoa, olisivatko kiinnostuneita. He, jotka olivat kiinnostuneita toimimaan vertaistukijana, toivat esiin, että vertaistukea voitaisiin antaa tapaamisilla, puhelimitse tai sähköpostitse, ja tuen tavoitteena olisi kannustaa ja kertoa kokemuksia vastaavassa tilanteessa oleville. Erityisesti aloittaville opiskelijoille vertaistuen merkitys nähtiin tärkeänä. Kun kysyttiin opiskelijoilta, olisivatko he kiinnostuneita toimimaan vertaistukijana ylemmät AMK-opintonsa aloittaville opiskelijoille, ilmaisi seitsemän henkilöä olevansa kiinnostunut. Yhdeksän sen sijaan ilmoitti, ettei ole kiinnostunut.



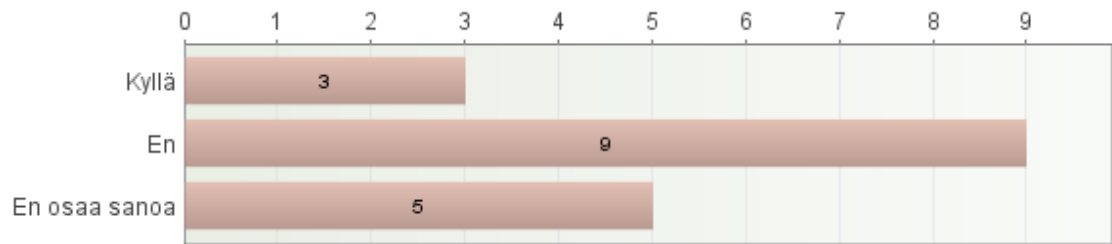
### 6.6.2 Koulutuksen aikainen ammatillisen kasvun tuen tarve

Puolet (n=7) valmistuneista vastaajista ilmoitti, ettei olisi tarvinnut enempää tukea opiskelujen aikana. Kolme vastaajaa ilmoitti, että tuentarvetta olisi sen sijaan ollut. Neljä vastaajaa puolestaan ei osannut sanoa, olisiko tarvinnut enemmän tukea vai ei (KUVIO 9). Tukea koettiin tarvittavan erityisesti opinnäytetyöhön. Opettajilta toivottiin aikaa yksilölliseen ohjaukseen, tiedottamista käytännön asioista ja kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta. Muilta saman koulutusohjelman opiskelijoilta puolestaan toivottiin tukea ryhmänä sekä osaamisen jakamista kannustavassa ryhmähengessä. Jo ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneilta toivottiin mentorointia – caseja työelämästä eli siitä, miten tutkinto on täydentänyt omaa osaamista sekä miten oma opiskelupolku on sujunut.

Kysyttäessä ammatillisen kasvun tuentarpeesta opiskelijoilta saatiin samansuuntaiset vastaukset. Opiskelijoista kolme koki niin ikään tarvitsevansa tukea, kun puolestaan yhdeksän vastaajaa koki, ettei heillä ollut tarvetta lisätuelle. Viisi vastaajaa ei osannut sanoa, onko heillä tarvetta tuelle vai ei. Tukea kaivattiin opintojen suunnitteluun ja opinnäytetyön tilastojen tekemiseen. Opettajilta kaivattiin jatkossakin tukea, ohjeita ja konkreettista palautetta, joita oli kyllä saatukin opintojen aikana. Muilta opiskelijoilta puolestaan toivottiin kannustavaa ryhmähenkeä ja kannustamista opinnoissa eteenpäin – vertaistukea. Osa koki, että opiskelijoiden yhteinen foorumi olisi hyvä keino vertaistukeen. Samoin esimerkiksi jo opintojen alussa vertaisen käyttö muun muassa opinnäytetyöprosessin tukijana. Tutkinnosta valmistuneilta puolestaan toivottiin esimerkkejä urakehityspoluista koulutuksen myötä sekä vinkkejä opiskelujen eteenpäin viemiseksi. (KUVIO 9 & 10.)



KUVIO 9. Ylemmästä AMK-koulutuksesta valmistuneiden koulutuksen aikainen ammatillisen kasvun tuen tarve



KUVIO 10. Ylemmän AMK-opiskelijoiden koulutuksen aikainen ammatillisen kasvun tuen tarve

Valmistuneista vastaajista puolet (n=7) koki, että Keski-Pohjanmaalle tarvittaisiin jonkinlainen ylemmän AMK-koulutuksen osaamisverkosto. Puolet vastaajista puolestaan ei osannut vielä sanoa tarvettaan. Osaamisverkosto nähtiin tarpeelliseksi, sillä sen keinoin saisi hyödynnettyä toisten osaamista ja verkosto toisi julkiseksi koulutusohjelman ja sen tuottaman osaamisen. Verkoston kautta saisi myös tietoa siitä, millaisiin työtehtäviin valmistuneet ovat sijoittuneet. Osaamisverkoston rakenteesta kysyttäessä vastaajat toivat esiin, että se voisi olla osaamispankki, joka kokoontuisi esimerkiksi kerran vuodessa. Myös Facebookia voitaisiin hyödyntää osaamisverkostotoiminnassa.

Verkosto toisi julkiseksi koulutusohjelman ja sen osaamisen. Käytännön kentällä on vielä vähän tietoa koulutuksesta, sen mahdollisuuksista ja valmistuvien osaamisesta. (YAMK-tutkinnosta valmistunut)

Myös YAMK-opiskelijoilta kysyttiin, tarvitaanko Keski-Pohjanmaalle ylemmän AMK-koulutuksen osaamisverkostoa. Neljä vastaajaa koki tarvetta olevan. He perustelivat vastaustaan sillä, että sitä kautta tutkinto ja sen tuottama osaaminen saataisiin näkyvämmäksi. Yksi vastaaja puolestaan koki, ettei tarvetta ole. Loput 12 vastaajaa eivät osanneet sanoa, olisiko osaamisverkostotoiminnalle tarvetta. Osaamisverkosto voisi opiskelijoiden mukaan koostua koulutuksen ja työelämän edustajista, ja sen nähtiin olevan tarpeellista ulottua myös Keski-Pohjanmaan ulkopuolelle.

### 6.6.3 Ammatillista kasvua tukevan toimintamallin toteuttaminen ja arviointi

Opinnäytetyön kysely- ja ryhmähaastattelun aineistoista nousi siis vahvasti esiin, että sosi- aali- ja terveysalan ylemmän AMK-tutkinnon suurin kehittämishaaste liittyy tutkinnon

tunnettuuteen. Tämän pohjalta suunnittelin verkostotoimintapäivän, joka tukisi sekä koulutusohjelmassa opiskelevien että jo valmistuneiden ammatillista kasvua ja osaamisen kehittämistä sekä vastaisi tunnettuuden kehittämishaasteeseen. Seminaaripäivä järjestettiin 21.11.2013 Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksikössä. Päivän ohjelma rakentui sosiaali- ja terveystieteiden ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta valmistuneiden puheenvuoroista, kehittämistyön puheenvuoroista sekä työelämän edustajien puheenvuoroista (LIITE 4). Pohjaksi seminaaripäivään esiteltiin opinnäytetyön alustavia tutkimustuloksia. Seminaariin osallistui yhteensä 36 henkilöä, joista 21 vastasi seminaarin palautelomakkeeseen (LIITE 5), jonka pohjalta opinnäytetyön konstruktion toteutumista arvioitiin. Taulukossa 5 on kuvattu SWOT-analyysi konstruktion toimivuudesta osallistujien kokemana (TAULUKKO 5).

TAULUKKO 5. SWOT-analyysi ammatillisen kasvun tuen seminaarista osallistujien kokemana

<p><b>Vahvuudet</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Verkostoitumisen mahdollisuudet</li> <li>- Vahvasti työelämälähtöinen</li> <li>- Sisällöt toisiaan tukevia (työelämä &amp; koulutus)</li> <li>- Asiapitoisuus, mielenkiintoisuus ja monipuolisuus myös uusia näkökulmia</li> <li>- Vahvasti YAMK-luentoja oppeja</li> <li>- Käytännön järjestelyt ja hyvä tunnelma</li> </ul>	<p><b>Heikkoudet</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Laajempi tiedotus ja markkinointi</li> <li>- Seminaaripäivä olisi voinut olla pidempi</li> <li>- Vielä enemmän työnantajapuolen kommenttia</li> </ul>
<p><b>Mahdollisuudet</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ammatillisen kasvun tarkastelun mahdollistaminen</li> <li>- Näkökulmia siihen millaisissa työtehtävissä YAMK-tutkinnon suorittanut voi toimia</li> <li>- Vastaavanlaisia tilaisuuksia tulisi järjestää vuosittain, myös sote-alan kentällä</li> </ul>	<p><b>Uhat</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Tutkinnon heikko tunnettuus</li> <li>- Enemmän kuulijoita työelämästä ja paikalle virkamiehiä sekä päättäjiä</li> </ul>

Osallistujat toivat esiin seminaarin vahvuutena asiapitoisuuden, tunnelman ja mielenkiintoisuuden sekä monipuolisuuden. Seminaarin todettiin vahvistaneen samoja asioita, joita koulutusohjelman opettajat ovat myös tuoneet esille siitä, mitä muun muassa johtajuus ja erilaisten projektien johtaminen vaatii. Vahvuudeksi nähtiin myös verkostoitumisen mukanaan tuomat mahdollisuudet. Vahvuudeksi nähtiin ylemmästä AMK-tutkinnosta valmistuneiden puheenvuorot.

Valmistuneiden kokemuksia kuunteli suurella mielenkiinnolla, mukava kuulla miten opinnot heidän työssään näkyvät ja mitkä asiat korostuvat. Sain tietoa työelämän näkökulmasta; mitä siellä odotetaan. (Seminaariosallistuja)

Seminaarin mahdollisuuksiksi nousi oman ammatillisen kasvun tarkasteleminen. Seminaarien aihepiirien todettiin antaneen uskoa siihen, että opiskeltavat aiheet todella antavat konkreettisia työkaluja sosiaali- ja terveysalan kehittämis- ja johtamistyöhön. Seminaarin todettiin antaneen uusia näkökulmia siihen, millaisissa työtehtävissä ylemmän AMK-tutkinnon suorittanut voi toimia. Osallistujat toivat esiin, että seminaarin sisällöt tukivat selkeästi toisiaan, ja mukana oli paljon myös uusia näkökulmia. Erittäin tärkeänä pidettiin sitä, että seminaarin kautta sai kuulla valmistuneiden sijoittumisesta työmarkkinoille sekä sai kuulla myös työelämän odotuksia suhteessa tutkinnon suorittaneisiin.

Oli hyvä kun seminaarissa tuli näkökulmat ammatillisuuden kehittämiseen sekä opiskelijoiden, että työelämän taholta. Sain vinkkiä oman opinnäytetyön aloittamiseen, toisaalta sain välineitä itseni johtamiseen. (Seminaariosallistuja)

Hyviä luentoja, joista sai innostusta lisää omaan opiskeluun. Vahvasti uskoa, että YAMK-tutkinto on todella arvokas ja arvostettukin tutkinto työelämässä. (Seminaariosallistuja)

Päivän sisältö oli monipuolinen ja vahvasti työelämälähtöinen. Oli hienoa, että mukana oli valmistuneiden kokemuksia, mutta myös pitkään johtotehtävissä toimineita. (Seminaariosallistuja)

Heikkoudeksi puolestaan nähtiin se, että seminaaria olisi tullut markkinoida vielä laajemmin esimerkiksi sähköpostitse tai paikallislehden välityksellä. Tämän kautta oltaisiin saatu varmistettua todennäköisesti se, että paikalla olisi ollut vielä enemmän kuulijoita sosiaali- ja terveysalan johtotehtävistä ja päättäjiä. Samoin toivottiin vielä enemmän työelämäpuolen kommenttia seminaaripäivään. Uhaksi nähtiin nousevan tutkinnon tämänhetkinen suhteellisen heikko tunnettuus. Tunnettuutta lisäisi osallistujien mukaan vastaavanlaisten seminaaritilaisuuksien järjestäminen sosiaali- ja terveysalan kentälle. Tutkintoa tulisi myös markkinoida vielä laajemmin esimerkiksi erilaisilla info-kiertueilla ja eri medioissa, kuten alan ammattilehdissä. Samoin nähtiin tärkeäksi, että tutkinnon suorittaneet mainostaisivat ja tiedottaisivat omasta osaamisestaan. Myös selkeän tutkintonimikkeen luominen toisi todennäköisesti tunnettuutta tutkinnolle.

## **7 OPINNÄYTETYÖN JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET**

### **7.1 Ylempi AMK-tutkinto urakehityksen eteenpäin viejänä ja osaamisen kehittäjänä**

Opinnäytetyön johtopäätöksenä voidaan todeta Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan ylemmän AMK-tutkinnon edistävän sijoittumista sosiaali- ja terveysalan työelämän moninaisiin kehittämis- ja johtamistehtäviin. Tutkinnosta valmistuneet sijoittuvat vastuullisiin, monipuolisiin ja haasteellisiin työtehtäviin ja työhön, joka mahdollistaa osaamisen kehittämisen. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto tuottaa näin ollen vahvaa osaamista, joka vastaa sekä nykypäivän että tulevaisuuden sosiaali- ja terveysalan työelämän osaamishaasteisiin. Koulutus laajentaa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten katsantokantaa sosiaali- ja terveysalan työelämään ja valmentaa ajattelemaan niin alueellinen kuin valtakunnallinen näkökulma huomioiden.

Opinnäytetyön johtopäätöksenä voidaan todeta, että ylemmän AMK-koulutuksen myötä pystytään siirtymään vaativampiin työtehtäviin ja kehittämään omaa osaamista ja urakehitystä. Tämän suhteen opinnäytetyön tulokset ovat samansuuntaisia Ojalan ja Aholan (2009) tutkimuksen kanssa, jonka mukaan noin 60 prosenttia sosiaali- ja terveysalan ylemmän AMK-tutkinnon suorittaneista jatkaa tutkinnon suorittamisen jälkeen uudessa työpaikassa uusissa työtehtävissä kuin ennen tutkintoa. Heidänkin tutkimuksessaan tuli kuitenkin esiin, että merkittävällä osalla eli 60 prosentilla uusiin tehtäviin sijoittuneista oli sijoittumista edistänyt ylempi AMK-tutkinto. On huomioitava, että kaikilla koulutukseen hakeutuneilla ei ole tavoitteena siirtyä vaativampiin työtehtäviin koulutuksen myötä. Tässä opinnäytetyössä kolme valmistunutta oli odottanut pystyvänsä vaihtamaan työnantajaa opintojen myötä. Sen sijaan valtaosa valmistuneista, kahdeksan henkilöä, oli odottanut saavansa tutkinnon myötä vaativampia työtehtäviä saman työnantajan palveluksessa. Opinnäytetyön tulokset osoittavatkin, että usein ylemmiltä AMK-opinnoilta odotetaan ennen kaikkea osaamisen kehittymistä ja uuden oppimista.

Centria ammattikorkeakoulusta sosiaali- ja terveysalan ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneiden nykyiset tehtävänimikkeet vaihtelivat suurelta osin osastonhoitajiin ja sairaanhoitajiin. Rantasen, Isopahkala-Bouretin ja Järveläisen (2009) tutkimuksen mukaan sairaanhoitaja (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneita on palkattu sekä sairaanhoitajan tehtäviin että esimiestehtäviin (osastonhoitajiksi), mutta myös erilaisiin kehittämistehtäviin. Sosionomeja (ylempi AMK) sen sijaan oli palkattu eri ohjaajatasoisiin tehtäviin, joihin sosionomi (AMK) tutkinto on jo riittävä, mutta myös sosiaalityöntekijän tehtäviin, joihin ylempi AMK-tutkinto ei anna muodollista kelpoisuutta. Sosiaalialan tehtävärakenteet eivät tällä hetkellä mahdollista juurikaan ylemmän AMK-tutkinnon suorittaneiden etenemistä vaativiin asiantuntija-, kehittämis- ja johtotehtäviin. Tämä on mielestäni nopeita ratkaisuja vaativa asia huomioiden muun muassa maamme eläköitymiskehityksen ja sen, että esimerkiksi kuntasektorille tullaan jatkossa tarvitsemaan entisestään sosiaali- ja terveysalan asiantuntija- ja kehittämisosaamista.

Pidän yleisesti merkittävänä sosiaali- ja terveysalan työelämähaasteiden, kuten juuri eläköitymisen, kunta- ja palvelurakennemuutoksen ja tiukentuvan toiminnan taloudellisuuden kannalta sitä, että ylemmän AMK-tutkinnon kautta pystytään laajasti kehittämään omaa osaamista. Laajemmin tarkasteltuna tällä on vielä merkittävämpi tulos koko työyhteisön osaamisen kannalta, sillä kuten Lammintakanen (2011) kirjoittaa, edistää yhden työyhteisön jäsenen osaamisen kehittyminen aina myös koko muun työyhteisön osaamisen tason nousua. Sosiaali- ja terveysalan haasteisiin vastaaminen edellyttää mielestäni sosiaali- ja terveysalan ylemmän AMK-tutkinnon koulutusohjelmakohtaisten kompetenssien hyvää hallintaa – erityisesti palvelukokonaisuuksien kehittämisosaamista sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenteiden ja tuottamistapojen johtamisen taitoja.

## **7.2 Oppimisen taidot ja työyhteisöosaaminen vahvimmin kehittyneet kompetenssit – heikoimminkin kehittyneenä kompetenssina kansainvälisyysosaaminen**

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma kehittää vahvimmin oppimisen taitojen ja työyhteisöosaamisen kompetensseja. Nämä kompetenssit ovat merkittäviä tulevaisuuden työelämässä tarvittavia osaa-

misalueita. Aiempien tutkimustulosten mukaan sosiaali- ja terveystalouden työnantajat ovat kokeneet tutkinnosta valmistuneiden vahvuuksiksi vahvat vuorovaikutustaidot ja vastuunoton käytäntöjen kehittämistyössä (Rantanen, Isopahkala-Bouret & Järveläinen 2009). Mielestäni juuri työyhteisöosaamisen taidot korostuvat kehitettäessä eri palvelurakenteita ja toimittaessa vuorovaikutuksellisesti työyhteisöissä. Myös työn johtamisen kannalta työyhteisöosaaminen on tärkeää. Opinnäytetyön tulosten mukaisesti työelämän kehittämistehävänä toteutettava opinnäytetyö tukee juuri työyhteisöosaamisen kompetenssin kehittymistä. Opinnäytetyön tekijänä olin yllätynyt siitä, että tämän opinnäytetyön vastaajat eivät nähneet innovaatio-osaamisen kehittyneen juurikaan koulutuksen myötä. Saman suuntaisiin tuloksiin ovat päätyneet myös Rantanen, Isopahkala-Bouret ja Järveläinen (2009) kirjoittaessaan työnantajien näkemyksiä tutkinnon tuottamasta osaamisesta. Työnantajat näkivät juuri innovaatio-osaamisen olevan tutkinnosta valmistuneiden heikoimmin kehittyneitä kompetensseja.

Tämän opinnäytetyön johtopäätöksenä voidaan todeta, että sosiaali- ja terveystalouden ylempi AMK-tutkinto ei juurikaan kehitä kansainvälisyysosaamisen kompetenssia opiskelijanäkökulmasta tarkasteltuna. On kuitenkin huomioitava, että opetussuunnitelmassa kansainvälisyysopintojen laajuus on vain kaksi (2) opintopistettä, jolloin aihetta käsitellään vain murto-osa 90 opintoviikon kokonaisuudessa. Yleensä kansainvälisyysosaamisen kehittyminen onkin integroitu ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa muuhun opiskeluun (Komonen ym. 2012, 81).

### **7.3 Ylemmän AMK-koulutuksen vahvuutena työelämä- ja käytännönläheisyys sekä moniammatillisuus – kehittämishaasteena tunnettavuus**

Ylemmän AMK-koulutuksen selkeä vahvuus on työelämä- ja käytännönläheisyys. Työelämläheisyyttä edistää opettajien vahva ja ajantasainen käytännön kokemus, joka toteutuu opetuksessa läpi koulutuksen. Työelämläheisyyttä edistävät myös työelämäasiantuntijoiden luennot. Onkin tärkeää, että työelämäasiantuntijat pidetään jatkuvasti mukana ammattikorkeakoulun kehittämistyössä (Tiainen & Hietala 2012, 187). Niin ikään moniammatillisuus eli se, että samassa opiskeluryhmässä opiskelee niin sairaanhoitaja, terveyden-

hoitaja kuin sosionomi (AMK) -koulutuksen omaavia osoittautui sosiaali- ja terveysalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon vahvuudeksi. Ylemmstä AMK-tutkinnosta valmistuneiden ja ylemmässä AMK-koulutusohjelmassa opiskelevien vastaukset olivat yhteneväisiä koulutusohjelman vahvuuksien ja kehittämishaasteiden suhteen.

Ylemmän AMK-tutkinnon suurin kehittämishaaste on tutkinnon tunnettuus. Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa ja sen tuottamaa osaamista ei tunneta riittävästi sosiaali- ja terveysalan kentällä. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot vakinaistettiin osaksi suomalais-ta koulutusjärjestelmää vuonna 2005, ja täten ne ovat suhteellisen uusia tutkintoja, joten tunnettuus kehittyy todennäköisesti koko ajan valmistuneiden lisääntyessä. Myös opinnäytetöiden tekeminen työelämän kehittämishankkeina on vaikuttanut suoraan ylemmän AMK-tutkinnon tunnettuuteen (Tiainen & Hietala 2012, 186). Lähes poikkeuksetta ylempää ammattikorkeakoulutusta koskevassa tutkimuskirjallisuudessa nostetaan esiin tunnettuuden haaste.

Sen sijaan tässä opinnäytetyössä ei tullut ilmi kelpoisuuteen liittyvää kehittämishaastetta, joka on nähty useissa aiemmissa tutkimuksissa (muun muassa Viinamäki & Rantanen 2009; Linnanvirta 2014) merkittäväksi haasteeksi ja joka koskee etenkin sosiaalialan ylempää AMK-tutkintoa. Tämä voi johtua osittain siitä, että opinnäytetyöhön vastasi vain kaksi valmistunutta sosionomia (ylempi AMK) ja viisi sosionomi (ylempi AMK) -tutkintoa opiskelevaa. Sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon haasteena on, että sosiaalialan henkilöstön kelpoisuuslaki (272/2005) ei määrittele sosiaalialan ylemmän AMK-tutkinnon pätevyyttä. Näin ollen ylemmän AMK-tutkinnon suorittaminen ei oikeuta toimimaan sosiaalityöntekijän tehtävissä, vaikka opintopistelaajuudeltaan sosionomi AMK-tutkinto yhdistettynä sosiaalialan ylempään AMK-tutkintoon on samanpituisen kuin yliopiston kandidaatin ja maisterintutkinnot, eli yhteensä 300 opintopistettä. Lisäksi on huomioitavaa, että ylempiin AMK-tutkintoihin tulee vielä olla kolmen vuoden työkokemus sosiaalialalta. (Keskitalo ym. 2012, 72.) Kuten edellä esitin, on erittäin tärkeää saada ratkaistua sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon sijoittuminen sosiaalialan tehtävärakenteeseen, jotta tutkintoa ja sen tuottamaa osaamista pystytään hyödyntämään optimaalisesti.



#### **7.4 Ammatillista kasvua tukeva ja tutkinnon tunnettavuutta lisäävä malli**

Ylemmän AMK-tutkinnon tunnettavuutta voidaan tehokkaasti edistää tutkinnosta valmistuneiden, opiskelijoiden, työelämäedustajien ja koulutustoimijoiden verkostoseminaarin avulla. Seminaarin avulla on mahdollista tukea niin tutkinnosta valmistuneiden kuin opiskelijoidenkin ammatillista kasvua, lisätä ja ylläpitää koulutuksen työelämäyhteyttä sekä vastata tutkinnon tunnettuuden haasteeseen. Tärkeää on järjestää seminaaripäivä säännöllisesti vuosittain ja markkinoida mukaan laajasti työelämäedustajia, myös rekrytoinnista päättäviä henkilöitä. Seminaaripäivän suunnittelu ja järjestäminen sekä arviointi voitaisiin toteuttaa opiskelijoiden yhteistyönä, jolloin se kerryttäisi vapaasti valinnaisia opintoja ja lisäisi opiskelijoiden projektiosaamista.

Tulevaisuudessa on tärkeää saada yhdistettyä niin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevan, hänen työyhteisönsä ja ammattikorkeakoulun intressit sekä alueen kehittämistarpeet yhä tiiviimmin. (Komonen ym. 2012, 12.) Työelämän sitouttamiseksi seminaaripäivään voidaan nähdä seminaariohjelman rakentaminen tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Seminaarin markkinointi tulee aloittaa riittävän varhain ja kohdistaa niin sosiaali- ja terveysalan johtaville viranhaltijoille kuin päättäjillekin. Koska Keski-Pohjanmaalla järjestetään sosiaalialan yliopisto-opintoja, olisi mielestäni tarkoituksenmukaista ja kokeilemisen arvoista järjestää verkostoseminari yhteistyönä Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa.

Työelämäläheisen ylemmän AMK-tutkinnon, jossa lähes kaikki opiskelijat ovat työelämässä opiskelujen aikana, osaamisen johtaminen nousee tulevaisuudessa entistä tärkeämpään rooliin ammattikorkeakouluissa. Tässä työssä onkin tärkeää, että osaamisen johtamisen tueksi kerätään palautetta opiskelijoilta, mutta kuullaan sekä työelämän edustajia että jo tutkinnosta valmistuneita. Näin voidaan varmistua siitä, että opiskelijoiden osaamista johdetaan työelämäläheisesti ja myös -lähtöisesti.

Opinnäytetyön tulosten perusteella esitetyt johtopäätökset ovat:

1. Centria ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma edistää valmistuneiden sijoittumista sosiaali- ja terveysalan työmarkkinoille moninaisiin kehittämis- ja johtamistehtäviin. Tutkinto tuottaa vahvaa osaamista, joka vastaa nykypäivän ja tulevaisuuden sosiaali- ja terveysalan osaamishaasteisiin.
2. Koulutus kehittää vahvasti työyhteisöosaamisen ja oppimisen taitojen kompetensseja, heikoiten kansainvälisyysosaamisen kompetenssia.
3. Ylemmän AMK-koulutuksen vahvuutena on työelämä- ja käytännönläheisyys sekä moniammatillisuus – kehittämishaasteena puolestaan tutkinnon ja sen tuottaman osaamisen tunnettuus.
4. Sekä sosiaali- ja terveysalan ylemmässä AMK-koulutusohjelmassa opiskelevien että tutkinnosta valmistuneidenkin ammatillista kasvua, tunnettuutta, koulutuksen työelämäyhteyttä ja osaamisen johtamista voidaan edistää säännöllisesti järjestettävän valmistuneiden, opiskelijoiden, työelämäedustajien ja koulutustoimijoiden verkostoseminaarin avulla.

## **7.5 Jatkotutkimusaiheet**

Opinnäytetyön jatkotutkimusaiheina voidaan esittää, että jatkossa on tarpeen tutkia laajemmin sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelman vaikuttavuutta. On myös perusteltua kartoittaa niiden työnantajien käsityksiä ylemmän AMK-tutkinnon tuottamasta osaamisesta, joiden palvelukseen valmistuneet ovat sijoittuneet. Jatkossa on myös ensiarvoisen tärkeää järjestää säännöllisesti vuosittain vastaava verkostoseminari-päivä ja arvioida seminaaripäivän toimivuutta käytännössä – arvioida sitä, miten ammatillista kasvua ja tutkinnon tunnettuutta tukeva malli on juurtunut käytäntöön, ja kehittää verkostotoimintaa tämän mukaisesti.

## 8 POHDINTA

Opinnäytetyön pohdintaosiossa tarkastellaan ensin opinnäytetyöprosessia, minkä jälkeen edetään kuvaamaan opinnäytetyön luotettavuuteen ja eettisyyteen liittyviä näkökulmia. Pohdintaosion lopussa tarkastellaan opinnäytetyöntekijän ammatillista kasvua prosessin aikana.

### 8.1 Opinnäytetyöprosessin pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa sosiaali- ja terveystieteiden ylemmältä AMK-koulutusohjelmasta valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, koulutuksen kautta saadun osaamisen vastaavuutta työelämän osaamishaasteisiin sekä esiin nousseita ylemmän AMK-koulutuksen kehittämishaasteita. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, millä tavoin voidaan tukea niin ylemmässä AMK-tutkinnossa opiskelevien kuin jo tutkinnosta valmistuneiden ammatillista kasvua sekä kehittää tähän soveltuva toimintamalli. Työn tilaajana toimi Centria ammattikorkeakoulun Kokkola-Pietarsaaren yksikkö, jonka kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä koko opinnäytetyöprosessin ajan. Työn suunnitteluvaiheessa työn aihe ja tutkimustehtävät sekä kehittämistehtävä esiteltiin sosiaali- ja terveystieteiden ylemmän AMK-tutkinnon neuvottelukunnassa, joka rajasi työnantajien näkökulman tutkimisen pois tästä opinnäytetyötutkimuksesta. Koin tämän rajauksen vaikuttaneen merkittävästi opinnäytteen hallittavuuteen, kun aihetta tutkittiin vain valmistuneiden ja opiskelijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyön käytännön prosessia on ohjannut ammattikorkeakoulun yliopettaja Forss-Pennanen.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin valmistuneille sekä opiskelijoille suunnatuilla Webropol-kyselylomakkeilla, teemoitetulla ryhmähaastattelulla sekä verkostoseminaarin palautekyselylomakkeella. Niin Webropol-kyselyn kuin palautekyselylomakkeen kysymykset hyväksyin opinnäytetyön ohjaajalla ennen aineistonkeruuta. Kysely aineistonkeruun menetelmänä soveltui hyvin tämän aiheen tutkimiseen. Samoin teemoitettu ryhmähaastattelu toimi valmistuneiden ja opiskelijoiden yhteistyön avaajana, ja sen avulla saatiin syvennettyä ky-

selyn teemoja. Aineiston analysointiin käytettiin Webropol-ohjelmaa ja sisällönanalyysiä. Sekä opinnäytetyön ryhmätapaamiseen että verkostoseminaariin osallistujat ovat olleet innostuneita ja kiinnostuneita olemaan osa tätä opinnäytetyöprosessia.

Mielestäni konstruktiiivinen tutkimusote sopii hyvin tähän opinnäytetyöhön. Olen tyytyväinen opinnäytetyöprosessiini kokonaisuudessaan ja erityisen tyytyväinen siihen, että prosessissa päästiin myös toteuttamaan ja arvioimaan tuotettua konstruktiota eli ammatillista kasvua ja tunnettuutta lisäävää toimintamallia. Yhteistapaamisessa keskusteltiin jo konkreettisesti verkostoseminaarin sisällöstä ja siitä, kenelle seminaaripäivä tulisi kohdentaa. Näin sain hyvän pohjan rakentaa seminaarin. Koska konstruktiiivisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu, että arviointia tehdään koko prosessin ajan, koin perusteltuna, että myös opinnäytteen ohjaaja osallistui sekä yhteistapaamiseen että verkostoseminaariin havannoijan roolissa. Näen tämän tiiviin yhteistyön lisänneen opinnäytetyön eheyttä, sillä näin arviointia pystyttiin tekemään työn tilaajan kanssa pitkin prosessia. Opinnäytetyön aineistosta löysin hyvin vastaukset tutkimus- sekä kehittämistehtäviin. Näen opinnäytetyön tulosten avulla voitavan edistää Centria ammattikorkeakoulun osaamisen johtamistyötä, tutkinnon tunnettuuden lisäämistä ja opiskelijoiden opiskeluprosessin tukemista.

Ammattikorkeakouluopetus on kohtaamassa uusia haasteita. Opetusministeriön koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2007–2012 linjataan, että korkeakouluja ja niiden yksiköitä vähennetään, jolloin jäljelle jäävät yksiköt ovat taloudellisesti vahvempia. Tämän uudistuksen kanssa samanaikaisesti ammattikorkeakouluihin kohdistuu leikkauksia niin rahoituksen kuin opiskelupaikkojenkin osalta. (Vanhanen-Nuutinen, Mäki, Töytäri, Ilves & Farin 2013.) Näiden haasteiden keskellä on entistä tärkeämpää kehittää osaamisen johtamistyötä. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen opetussuunnitelmia mietittäessä on huomioitava sosiaali- ja terveysalan paikalliset ja kansalliset tarpeet, työelämähaasteet sekä opiskelijan opiskeluprosessi. Niin ikään opetussuunnitelmatyöskentelyn lähtökohtana tulisi olla opiskelijoiden ja valmistuneiden palaute ja kehittämishaasteet. Esimerkiksi tässä opinnäytetyössä valmistuneet kokivat, että hyvinvointiyrityksien opinnot voisivat olla vapaasti valittavia opintoja. Sen sijaan erityisesti juridiikan opintoja toivottiin lisää, samoin talouden ja tuotteistamisen opintoja. Kartoittamisen arvoista on, voisiko hyvinvointiyrityksien opinnot muuttaa vapaasti valittaviksi ja tilalle lisätä edellä mainittuja opintoja.

## 8.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Tutkimusta tehtäessä tulee aina arvioida tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133). Luotettavuuden, eettisyyden ja tulosten uskottavuuden edellytys on, että tutkimuksessa on noudatettu hyvää tieteellisen tutkimuksen lähestymistapaa. Tähän kuuluu tiedeyhteisön toimintatapojen noudattaminen eli rehellisyyden, huolellisuuden ja tarkkuuden noudattaminen tulosten esittämisessä, tallentamisessa ja arvioinnissa. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien on oltava tieteellisen tutkimuksen kriteeristön mukaisia. Näiden lisäksi tutkimus on suunniteltava, toteutettava ja raportoitava yksityiskohtaisesti tieteellisen tiedon vaatimuksin. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002.)

Tutkimuksen luotettavuutta on perinteisesti tarkasteltu reliaabelius- ja validius-käsitteiden kautta. Tutkimuksen reliaabelius eli sen kyky antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia onkin tutkimukselle hyvin tärkeää. Validiudella eli pätevyydellä puolestaan tarkoitetaan tutkimusmenetelmän tai mittarin kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan tarkka kuvaus tutkimuksen vaiheittaisesta etenemisestä. (Hirsjärvi ym. 2010, 231–232.) Luotettavuutta ja eettisyyttä arvioitaessa tulee myös pysähtyä säännöllisesti tarkastelemaan sitä, mitä ollaan tutkimassa ja miksi, sekä sitä, millainen on tutkijan suhde tutkittavaan asiaan (Tuomi & Sarajärvi 2002, 135). Itse pidin koko tutkimusprosessin ajan mielessä tutkimus- sekä kehittämistehtävät ja mielestäni onnistuin löytämään näihin hyvin vastaukset. Oma roolini tässä opinnäytetyössä on ollut opinnäytetutkija, ei ylemmän AMK-tutkinnon opiskelija. Tämän roolin tiedostaminen on auttanut minua tarkastelemaan tutkimusta objektiivisesti.

Opinnäytetyön luotettavuuteen kiinnitettiin huomiota alusta lähtien laatimalla selkeä tutkimussuunnitelma työn tilaajan esittämään tutkimusaiheeseen. Opinnäytetyöprosessin ajan olen tehnyt tiivistä yhteistyötä opinnäytetyön ohjaajan kanssa. Tutkimusaineisto päätettiin kerätä sekä ylempää AMK-tutkintoa opiskelevilta että valmistuneilta, jotta pystyttäisiin vertailemaan heidän ajatuksiaan liittyen tutkittavaan aiheeseen. Kohderyhmäksi valittiin kaikki kyselyaineiston keruuajankohtaan mennessä valmistuneet sekä syksyllä 2010 ja

2011 opintonsa aloittaneet läsnäolevaksi ilmoittautuneet opiskelijat, koska heidän opintojensa katsottiin olevan jo riittävän pitkällä palautteen antamisen näkökulmasta tarkasteltuna. Tutkimusaineisto hankittiin näin ollen itse, minkä koen lisänneen opinnäytetyön luotettavuutta. Kyselylomakkeen kysymykset pohjattiin aiempaan tutkimukseen; Talentian vastavalmistuneet urapolulla 2011 -teokseen. Webropol-kyselylomakkeet esitettiin opinnäytetyöryhmäohjauksen osallistuneilla kolmella henkilöllä. Tämän jälkeen kahta tutkimuskysymystä tarkennettiin, mikä puolestaan tuki sitä, että vastaajat ymmärtäisivät tutkimuskysymykset samoin kuin tutkija. Ilman esitestausta tehdyn kyselytutkimuksen luotettavuuden heikkoutena onkin, ettei koskaan voida olla täysin varmoja vastaajien ymmärtävän kysymykset samalla tavoin kuin tutkija tai samalla tavoin toisten vastaajien kanssa. Ei voida olla myöskään varmoja siitä, miten vastaajat ylipäättään suhtautuvat koko tutkimukseen tai miten tietoisia vastaajat ovat tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi ym. 2010, 195.)

Webropol-kyselylomakkeeseen ohjaututtiin julkisen linkin kautta. Näin varmistettiin, etteivät kyselyvastaajien sähköpostiosoitteet tule tutkijan tietoon. Kyselylomakkeen saatekirjeessä informoitiin tutkimuksen anonymiteetista ja vapaaehtoisuudesta. Ojasalo ym (2009, 48) toteavatkin, että todennäköisemmin saadaan todellisia ja rehellisiä vastauksia, jos osallistujille annetaan mahdollisuus vastata anonyymisti. Jotta voidaan puhua eettisestä tutkimuksesta, on tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden myös tiedettävä, mitä tutkitaan, tutkimuksen tavoitteet ja mikä on heidän roolinsa tutkimuksessa. (Ojasalo ym. 2009, 48.) Centria ammattikorkeakoulu kokosi valmistuneiden sekä ylemmän AMK-opiskelijoiden yhteystietorekisterin avulla kohderyhmän sähköpostiosoitteet ja lähetti saatekirjeen ja linkin kyselylomakkeeseen kohderyhmälle. Kyselylomakkeiden vastausprosentiksi saatiin 67 % valmistuneiden ja 74 % opiskelijoiden osalta. Vastausprosentit ovat näin ollen hyvät.

Myös teemoitetun ryhmähaastattelun koin sopivana aineistonkeruumenetelmänä tähän opinnäytetyöhön. Hirsjärvi ym. (2010, 206) kirjoittavat, että haastattelun luotettavuutta voi heikentää se, että haastateltavilla on taipumus antaa sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia. Tämän opinnäytetyön yhteistapaamisessa koin olleen luottamuksellisen ja avoimen ilmiin, ja uskon, että kaikki tapaamisen osallistujat kokivat asiat juuri niin kuin ne toivat esiinkin. Aineiston analyysissä sisällönanalyysi ja Webropol-ohjelman käyttö olivat perus-

teltuja, lisäksi seminaarin palautelomakkeista koottu aineisto kuvattiin SWOT-analyysissä. Palaute verkostoseminaarista kerättiin kaikilta osallistuneilta juuri sen vuoksi, että saadaan koottua yhteinen näkemys toimintamallin luomiseksi. Tunnistettavuuden näkökulmasta palautelomakkeessa ei pyydetty kertomaan, oliko vastaaja opiskelija, työelämän edustaja, koulutustoimija vai yleemmästä AMK-tutkinnosta valmistunut. Opinnäytetyön tulokset on raportoitu siten, kun vastaajat ovat ne esittäneet. Tulosten raportoinnissa vastaajien ”oman äänen” esiintuomisen olen kokenut tärkeäksi. Sen sijaan opinnäytetyön tuloksia esiteltäessä ei eritellä vastaajia tutkintonimikkeittäin vastaajien anonymiteetin turvaamiseksi.

Olen pyrkinyt luotettavuuteen ja eettisyyteen opinnäytetyöprosessin kaikissa vaiheissa. Lisäksi olen pyrkinyt saamaan opinnäytetyöstä mahdollisimman läpinäkyvän. Teoreettisessa viitekehityksessä olen kuvannut opinnäytetyöhön liittyvät keskeiset käsitteet ja sosiaali- ja terveystieteiden ylempään AMK-koulutukseen aiemmin kohdistuneita tutkimuksia. Työssäni olen kuvannut käytetyt menetelmät, aineiston keruun ja analyysin ja tulokset sekä johtopäätökset niin yksityiskohtaisesti, että opinnäytetyön lukija voi seurata työn kulkua ja tulkintojeni perusteena olevia asioita johdonmukaisesti.

### **8.3 Ammatillisen kasvun kehittyminen opinnäytetyöprosessin myötä**

Opinnäytetyöprosessi on ollut minulle haasteellinen, mielenkiintoinen ja opettavainen. Kokopäivätyön, siviilielämän ja opiskelun yhteensovittaminen on vaatinut itseltäni voimavaroja, ja tästä syystä myöskin opiskeluni ovat venyneet suunniteltua pidemmäksi. Eheän kokonaisuuden vuoksi koin kuitenkin tärkeäksi viedä konstruktiiivisen tutkimuksen loppuun asti toteuttamalla ja arvioimalla verkostoseminaaripäivän. Tämän näin palkitsevan myös itseäni – olihan päivä myös minulle ylempään AMK-tutkinnon opiskelijana antoisa. On ollut mielenkiintoista ja inspiroivaa lukea muiden samasta koulutusohjelmasta valmistuneiden urakehityskuvauksia. Kuitenkin koko prosessin ajan myös itseäni on huolestuttanut ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tunnettuus, joka nousi myös tässä opinnäytetyössä keskeiseksi kehittämishaasteeksi sekä valmistuneiden että opiskelijoiden näkökulmasta tarkasteltuna. Tästä syystä mielestäni on ensiarvoisen tärkeää, että myös tässä opin-

näytetyössä rakennettu tunnettuutta lisäävä ja ammatillista kasvua tukeva seminaaripäivä järjestettäisiin säännöllisesti. Uskon, että tätä kautta työelämän kanssa käytävä vuoropuhelu kehittyy entisestään.

Opinnäytetyön kautta koen oman ammatillisen kasvuni kehittyneen valtavasti, samoin koen ylempien AMK-kompetenssieni vahvistuneen. Vahvimmin koen prosessin myötä kehittyneen kehittämisosaamisen sekä viestintä- ja vuorovaikutustaitojen kompetenssien. Olen kehittämisprosessissa luonut eri verkostosuhteita ja kehittynyt viestijänä. Seminaaripäivää järjestettäessä viestintätaitoni vahvistuivat, kun pyysin luennoitsijoita seminaariin ja neuvottelin heidän kanssaan päivän ohjelmasta ja valmistelin omaa seminaaripuheenvuoroa. Koen myös pystyneeni uudistamaan toimintaa luodun konstruktiomallin avulla. Koen saaneeni opintojen kautta valmiudet toimia sosiaali- ja terveysalan asiantuntija- ja kehittämis-tehtävissä. Voin yhtyä Maijalan ym. (2009) seurantatutkimuksen tuloksiin, joiden mukaan ylempi ammattikorkeakoulu avaakin mahdollisuuden urakehityksellä etenemiseen – joko horisontaalisesti tai vertikaalisesti.



## LÄHTEET

Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä. Ammattikorkeakoulujen osallistuminen eurooppalaiseen korkeakoulutusalueeseen. Projektin loppuraportti. 2007. Helsinki: Edita Prima Oy.

Centria ammattikorkeakoulu. 2014. Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelman opetussuunnitelma.

Dromberg, K. 2007. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot – lainsäädännön taustat ja tavoitteet. Teoksessa J. Levonen (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Työelämäläheistä asiantuntemusta kehittämässä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 13–16.

Galli, L. & Ahola, S. 2010. Elinikäiset oppijat lähikuvassa. Kokemuksia ja näkemyksiä ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista. Turku: Uniprint.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.–16. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Honkanen, H. & Veijola, A. 2012. Kunnat tarvitsevat rohkeita uudistajia – miten ylempi ammattikorkeakoulututkinto vastaa haasteeseen? Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 107–124.

Järvinen, P. & Järvinen, A. 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.

Kasanen, E., Lukka, K. & Siitonen, A. 1991. Konstruktiivinen tutkimusote liiketaloustieteessä. Liiketaloudellinen aikakauskirja 40:3.

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysalan osaamistarveselvitys. 2013. Kokkola: Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto.

Keskitalo, E., Karvinen, I., Rissanen, T., Launonen, P. & Piironen, H. 2012. Kansallisen viitekehityksen kriteerit ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kehittämisessä. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 63–76.

Komonen, K., Kopeli, M., Karlsson, A. & Tuomikorpi, S. 2012. YAMK-tutkinnon suorittaneiden menestystarinat. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 77–90.

Laine, M., Kokkinen, L., Kaarlela-Tuomaala, A., Valtanen, E., Elovainio, M., Keinänen, M. & Suomi, R. 2011. Sosiaali- ja terveysalan työolot 2010. Kahden vuosikymmenen kehityskulku. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Lammintakanen, J. 2011. Henkilöstö voimavarana – osaaminen johtamisen haasteena. Teoksessa: S. Rissanen & J. Lammintakanen (toim.) Sosiaali- ja terveysjohtaminen. Helsinki: WSOYpro Oy, 237–258.

- Leskelä, J. 2005. Mentorointi aikuisopiskelijan ammatillisen kehittymisen tukena. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Levonen, J. 2007. Johdanto. Teoksessa J. Levonen (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Työelämäläheistä asiantuntemusta kehittämässä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 5–10.
- Linnanvirta, S. 2014. Sosionomi ylempi (AMK) –tutkinnon suorittaneiden urakehitys. Selvitys ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden Talentian jäsenten kokemuksesta urakehityksestään ja tutkinnon suorittamisesta. Helsinki: Talentia.
- Maijala, H. 2008. Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmasuunnittelua työelämäyhteistyönä. Teoksessa H. Maijala & J. Levonen (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osaamisen ennakointi ja tulevaisuuden haasteet. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 83–92.
- Maijala, H., Varjonen, B. & Okkonen, E. 2009. Tasokas koulutus työkokemusta hankkineille – Valmistumisvaiheessa olevien opiskelijoiden näkemyksiä opiskelustaan vuosilta 2004–2008. Teoksessa B. Varjonen & H. Maijala (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osana innovaatioympäristöjä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 257–276.
- Metsämuuronen, J. 1998. Maailma muuttuu – miten muuttuu sosiaali- ja terveysala. Helsinki: työministeriö.
- Metsämuuronen, J. 2000. Uuden vuosituhannen haasteet sosiaali- ja terveysalalla. Futura 2/2000, 7–19.
- Miettinen, S., Miettinen, M., Nousiainen, I. & Kuokkanen, L. 2000. Itsensä johtaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.
- Mäntylä, R. 2007. Ammatillinen kasvu ammattikorkeakoulussa. Teoksessa S. Saari & T. Varis (toim.) Ammatillinen kasvu. Tampere: Tampereen yliopisto, 92–102.
- Nurme, K. & Räisänen, E. 2011. Vastavalmistuneiden urapolut 2011. Vuosina 2009-2010 valmistuneiden Talentian jäsenten sijoittuminen työelämään. Helsinki: Talentia.
- Nurminen, R. & Pennanen, S. 2007. Osaamisen hallinta – työelämän ja koulutuksen yhteinen haaste. Teoksessa A. Laitinen, R. Nurminen & L. Soininen (toim.) Tunnistatko osaamisen? Näkökulmia ja välineitä osaamisen arviointiin ja kehittämiseen ammattikorkeakouluissa. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 12–27.
- Ojala, K. & Ahola, S. 2009. Ylemmät ammattikorkeakoulut työmarkkinoilla. Valmistuneiden kokemukset ja koulutuksen vaikuttavuus. Projektin väliraportti 03/09. 15–17.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Helsinki: WSOYpro Oy.

- OPM. Työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. Helsinki: Yliopistopaino.
- Otala, L. 2008. Osaamispääoman johtamisesta kilpailuetu. Helsinki: WSOYpro.
- Rantanen, T. & Isopahkala-Bouret. 2010. Näkökulmia ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tuottamaan osaamiseen sosiaali- ja terveystalalla. Vantaa: Edita Prima Oy.
- Rantanen, T., Isopahkala-Bouret, U. & Järveläinen, E. 2009. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto työelämän näkökulmasta. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewFile/1186/1074>. Luettu 1.3.2014.
- Rauhala, P. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon laadun kehittäminen. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 15–24.
- Ruohotie, P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Juva: WSOY.
- Salminen, H. 2003. Uuden tutkinnon kehittämisen tausta ja tarve. Teoksessa E. Okkonen (toim.) Ammattikorkeakoulun jatkotutkinto – lähtökohdat ja haasteet. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 6–16.
- STM 2009:17. Johtamisella laatua ja työhyvinvointia sosiaalialalle. Helsinki: Yliopistopaino.
- Stenström, M-L. 2008. Koulutus ja työelämä muutoksessa. Aikuiskasvatus 2, 128–134.
- Stenvall, J. & Virtanen, P. 2012. Sosiaali- ja terveystalujen uudistaminen. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Tiainen, A-I. & Hietala, S. 2012. Sosiaali- ja terveystalalan kehittämisen ja johtamisen YAMK-tutkinnon työelämäyhteistyö. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 185–192.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuomi, L & Sumkin, T. 2012. Osaamisen ja työn johtaminen - organisaation oppimisen oivalluksia. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2002. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen. Pdf-tiedosto. Saatavissa: [http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Hyva\\_Tieteellinen\\_FIN.pdf](http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Hyva_Tieteellinen_FIN.pdf). Luettu: 12.3.2014.
- Töytäri, A. & Varjonen, B. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon organisointi ammattikorkeakouluissa. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää

uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 39–50.

Uosukainen, L. 2012. YAMK-tutkintokoulutuksen organisointi ammattikorkeakouluissa – pedagogisia ratkaisuja kehittämässä. Teoksessa A. Töytäri (toim.) Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 263–274.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 16.6.2005/423.

Vanhanen-Nuutinen, L., Mäki, K., Töytäri, A., Ilves, V. & Farin, V. 2013. Kiviä ja keitaita – Ammattikorkeakoulutyö muutoksessa. Haaga-Helia tutkimuksia 1/2013. Vantaa.

Varjonen, B. & Maijala, H. 2010. Alkusanat. Teoksessa B. Varjonen & H. Maijala (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osana innovaatioympäristöjä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 5–6.

Viinamäki, L. & Rantanen, T. 2009. Sosionomit (ylempi AMK) sosiaalialan korkeakoulutettujen ristiaallokossa. Teoksessa B. Varjonen & H. Maijala (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto – Osana innovaatioympäristöjä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 105–122.

Viitala, R. 2002. Osaamisen johtaminen esimiestyössä. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Viitala, R. 2005. Johda osaamista! Osaamisen johtaminen teoriasta käytäntöön. Helsinki: Inforviestintä.

Viitala, R. 2007. Henkilöstöjohtaminen - strateginen kilpailutekijä. Helsinki: Edita.

## LIITTEET



KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU  
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS YRKESHÖGSKOLA

## TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Centria ammattikorkeakoulu

Vastuhenkilö organisaatiossa Hannele Teiri

Tutkimusluvan anoja(t) \_\_\_\_\_

Anne Bireitta Nissinen

Osoite \_\_\_\_\_

Puhelin \_\_\_\_\_

Sähköpostiosoite anne.nissinen@centria.fi / anne.nissinen@kokkola.fi

Tutkimuksen nimi YAMK-opiskelijoiden ja YAMK-tutkinnosta valmistuneiden ammatillinen kasvu ja sijoittuminen työmarkkinoille.

Tutkimuksen tarkoitus Selvittää millä tavoin voidaan tukea YAMK-opiskelijoiden ja valmistuneiden ammatillista kasvu. Selvittää kuinka valmistuneet ovat sijoittuneet työmarkkinoille, vastaako heidän osaamisensa työelämän vaatimuksiin ja millaisia kehittämistarpeita he esittävät koulutusohjelmaan.


Tutkimuksen kohderyhmä Sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinnosta valmistuneet

~~Syysyllä 2011 YAMK-opinnot aloittaneet opiskelijat~~

Aineiston keruun arvioitu ajankohta Maalis-huhtikuu 2013

Tutkimusmenetelmä Kysely molemmille kohderyhmille - opiskelijoille ja valmistuneille  
Opiskelijoiden ja valmistuneiden yhteistapaaminen huhtikuussa 2013

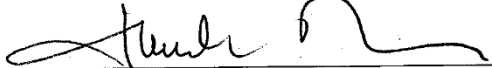
Tutkimussuunnitelma hyväksytty 22 / 2 20 13

Tutkimuksen ohjaaja 

Lupa myönnetään

paikka Kokkola aika 5, 3 20 13

anomuksen mukaisesti  muutosehdotuksin  hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus 

LIITTEET  Tutkimussuunnitelma  
 Kysely/haastattelulomake  
 Muut liitteet, mitkä \_\_\_\_\_



## Hyvä sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmasta valmistunut,

Centria ammattikorkeakoulu kartoittaa parhaillaan millä tavoin voidaan tukea niin sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa opiskelevien kuin tutkinnosta jo valmistuneidenkin ammatillista kasvua. Opinnäytetyönä toteutettavan kehittämistehävän tarkoituksena on lisäksi kartoittaa YAMK-tutkinnosta valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, koulutuksen kautta saadun osaamisen vastaavuutta työelämän osaamisvaatimuksiin sekä esiin nousseita YAMK-koulutuksen kehittämishaasteita. Työntoteuttajana toimii YAMK-opiskelija Anne Nissinen ja työnohjaajana yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen Centria ammattikorkeakoulusta.

Pyydämme Sinua vastaamaan **sähköiseen kyselyyn 31.3.2013 mennessä** ja kertomaan kokemuksestasi. Kysely on toimitettu sähköpostitse, mutta heille joiden sähköpostiosoitteita ei ollut tiedossa, kysely on toimitettu näin kirjeitse. Kyselyvastauksiin pohjautuen järjestämme **keskiviikkona 24.4.2013 klo 18:00-19:30** YAMK-opiskelijoiden ja tutkinnosta valmistuneiden yhteistapaamisen Terveystielle, jossa julkaistaan alustavat kyselytulokset sekä keskustellaan sosiaali- ja terveysalan YAMK-osaamisverkoston tarpeesta. Toivomme, että pääset osallistumaan tilaisuuteen, sillä vain koulutusohjelmassa opiskelevat ja siitä valmistuneet voivat kertoa miten osaamisverkostotoiminta voidaan tarvelähtöisesti toteuttaa. Tapaaminen kestää noin 1-1½h. Ilmoitathan perjantaihin 19.4.2013 mennessä pääsetkö osallistumaan ja mahdollisen ruoka-aineallergian tarjoilujen vuoksi [anne.nissinen@centria.fi](mailto:anne.nissinen@centria.fi).

Kyselyn vastaukset ja yhteistapaamisen keskusteluisällöt käsitellään täysin luottamuksellisesti, niin ettei kirjallisesta opinnäytetyöstä ole mahdollista tunnistaa yksittäisten henkilöiden vastauksia. Annamme mielellämme lisätietoja. Kiitos Sinulle osallistumisestasi kehittämistyöhön!

**Linkki kyselyyn:** <http://www.webropolsurveys.com/S/0710EAB74A4D3F4A.par>

Ystävällisesti

Pirjo Forss-Pennanen

Puh. 044 725 0591

[pirjo.forss-pennanen@centria.fi](mailto:pirjo.forss-pennanen@centria.fi)

Anne Nissinen

[anne.nissinen@centria.fi](mailto:anne.nissinen@centria.fi)



**KYSELY CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULUN SOSIAALI- JA TERVEYSALAN KEHITTÄMISEN JA JOHTAMISEN KOULUTUSOHJELMASTA VALMISTUNEILLE**

Ole hyvä ja valitse yksi tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto tai kirjoita vastaus sille varattuun tilaan. Kiitos osallistumisestasi kehittämistyöhön!

**TAUSTATIEDOT**

1. Työkokemus sosiaali- ja terveysalalta yhteensä?

- alle 5 vuotta
- 5–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- yli 20 vuotta

2. Suoritettu YAMK-tutkinto?

- sairaanhoitaja (ylempi amk)
- sosionomi (ylempi amk)
- terveydenhoitaja (ylempi amk)

3. Oletko suorittanut YAMK-tutkinnosta valmistumisen jälkeen jonkin muun tutkinnon?

- Kyllä, mikä tutkinnon?

\_\_\_\_\_

- En

**NYKYINEN TILANNE JA TYÖURA**

4. Nykyinen tilanne?

- töissä toisen palveluksessa
- itsenäisenä yrittäjänä / ammatinharjoittajana
- päätoimisena opiskelijana
- äitiys-, isyys- / vanhempainvapaalla
- työttömänä työnhakijana
- muu, mikä?

\_\_\_\_\_

Jos et ole tällä hetkellä työssä, siirtyisitkö kysymykseen 12.

5. Oletko tällä hetkellä työssä,

- saman työnantajan palveluksessa ja samantasoisissa työtehtävissä kuin YAMK-opintojen alkaessa?
- saman työnantajan palveluksessa, mutta vaativammissa työtehtävissä kuin YAMK-opintojen alkaessa?
- eri työnantajan palveluksessa, mutta samantasoisissa tehtävissä kuin YAMK-opintojen alkaessa?
- eri työnantajan palveluksessa ja vaativimmissa työtehtävissä kuin YAMK-opintojen alkaessa?

6. Nykyinen työnantaja?

- kunta/kuntayhtymä
- 3.sektori
- valtio
- yksityinen työnantaja
- muu, mikä?

7. Millaisissa työtehtävissä pääasiallisesti toimit tällä hetkellä? Kuvaava avoimeen tekstikenttään lyhyesti työtehtäviesi sisältöä.

- johto- ja esimiestehtävät

---

- asiantuntijatehtävät

---

- opetustehtävät

---

- amk-koulutuksen mukaiset tehtävät

---

- kehittämis- ja projektitehtävät

---

- muissa tehtävissä, millaisissa?

---

8. Nykyinen ammattinimikkeesi?

---

9. Tämänhetkinen bruttopalkkasi?

---

10. Kuvaava nykyistä työtäsi alla olevien väittämien perusteella valitsemalla sopivin vaihtoehto.

pitää täysin paikkaansa    pitää jokseenkin paikkaansa    ei pidä paikkaansa    en osaa sanoa

työtehtäväni ovat monipuolisia  
työni tarjoaa sopivasti haasteita

- |                       |                       |                       |                       |
|-----------------------|-----------------------|-----------------------|-----------------------|
| <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |



työni mahdollistaa osaamiseni kehittämisen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
työssäni on mahdollista edetä uralla	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
työni on vastuullista	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
työtäni arvostetaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
työ on kuormittavaa henkisesti	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
työsuhteeni jatkuvuus on epävarmaa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**11.** Vastaako nykyinen työsi saamaasi YAMK-koulutusta?

kyllä, miksi?

---

osittain, miksi?

---

ei, miksei?

---

en osaa sanoa

### KOKEMUKSIA YAMK-KOULUTUKSESTA

**12.** Millaisia odotuksia sinulla oli YAMK-koulutusta kohtaan aloittaessasi opinnot? Toteutuivatko odotuksesi?

	Oli odotuksenani toteutui täysin	toteutui osittain	ei toteutunut	en osaa sanoa
saan vaativampia työtehtäviä saman työnantajan palveluksessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
vaihdan työnantajaa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saan parempaa palkkaa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
suoriudun paremmin vanhoista työtehtävistäni	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
saan uusia sosiaalisia suhteita	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
opin uutta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

---

**13.** Kerro kokemuksiasi YAMK-opetuksesta? Millä tavoin opetusta voisi mielestäsi kehittää?

---



---



---

**14.** Millaista palautetta annat PBL-oppimismenetelmästä?

---



---



---

**15. Antaisitko palautetta seuraavista YAMK-opintojaksoista?  
Itsensä kehittäminen ja ammatillinen kasvu**

---



---



---

Johtaminen sosiaali- ja terveysalan muuttuvissa toimintaympäristöissä (sis. mm. henkilöstö- ja strateginen johtaminen)

---



---



---

Sosiaali- ja terveysalan liiketoimintaosaaminen (sis. mm. talous, tuotteistaminen, juridiikka ja hyvinvointiyrittäjyys)

---



---



---

Tutkimus- ja kehittämisosaaminen

---



---



---

**16. Mikä seuraavista YAMK-kompetensseista kehittyi mielestäsi tutkinnon aikana parhaiten/heikoiten?  
Perustelethan vastauksesi avoimeen tekstikenttään.**

	kehittyi parhaiten	kehittyi heikoiten	en osaa sanoa
Oppimisen taidot	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Eettinen osaaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Työyhteisöosaaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Innovaatio-osaaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kansainvälistymisosaaminen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**17. Vastasiko opinnäytetyön ohjaus odotuksiasi? Miten kehittäisit opinnäytetyön ohjauskäytäntöä?**  
 hyvin, miksi?

---

kohtalaisesti, miten kehittäisit?

---

huonosti, miten kehittäisit?

---

en osaa sanoa

**18.** Millä tavalla koulutuksen kautta saatu osaamisesi vastaa nykypäivän työelämän haasteisiin?

---

---

**19.** Millaisia vahvuuksia YAMK-koulutuksessa mielestäsi on?

---

---

**20.** Millaisia heikkouksia YAMK-koulutuksessa mielestäsi on?

---

---

**21.** Millaisia ajatuksia sinulla on YAMK-tutkinnosta valmistuneiden täydennyskoulutustarpeista?

---

---

#### **AMMATILLISEN KASVUN TUKEMINEN**

**22.** Olisitko tarvinnut enemmän tukea opiskelujesi aikana?

kyllä, millaisiin asioihin?

---

en

en osaa sanoa

**23.** Millaista tukea toivoisit  
opettajilta?

---

---

muilta YAMK-opiskelijoilta?

---

---

YAMK-tutkinnosta valmistuneilta?

---

---

**24.** Tarvitaanko Keski-Pohjanmaalle mielestäsi YAMK-koulutuksen osaamisverkostoa?

kyllä, miksi?

---

ei, miksei?

---

en osaa sanoa

**25.** Millainen YAMK-osaamisverkosto olisi?

---

**26.** Olisitko kiinnostunut toimimaan vertaistukijana tai vertaistueuttavana?

kyllä, olen kiinnostunut toimimaan vertaistukijana

kyllä, olen kiinnostunut toimimaan vertaistueuttavana

kyllä, olen kiinnostunut toimimaan sekä vertaistukijana että vertaistueuttavana

ei, en ole kiinnostunut toimimaan vertaistukijana tai vertaistueuttavana

en osaa sanoa

**27.** Olisitko kiinnostunut toimimaan vertaistukijana:

YAMK-opintonsa aloittaville opiskelijoille? Millä tavoin tuki tulisi järjestää?

---

YAMK-tutkinnosta valmistuneille? Millä tavoin tuki tulisi järjestää?

---

Olen kiinnostunut molemmista edellä mainituista. Millä tavoin tuki tulisi järjestää?

---

**28.** Millaista korvausta vertaistukena toimimisesta tulisi saada?

---

**29.** Millaista avointa palautetta haluaisit antaa?

---



### **Hyvä sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmassa opiskeleva,**

Centria ammattikorkeakoulu kartoittaa parhaillaan millä tavoin voidaan tukea niin sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa opiskelevien kuin tutkinnosta jo valmistuneidenkin ammatillista kasvua. Opinnäytetyönä toteutettavan kehittämistehävän tarkoituksena on lisäksi kartoittaa YAMK-tutkinnosta valmistuneiden sijoittumista työmarkkinoille, koulutuksen kautta saadun osaamisen vastaavuutta työelämän osaamisvaatimuksiin sekä esiin nousseita YAMK-koulutuksen kehittämishaasteita. Työntoteuttajana toimii YAMK-opiskelija Anne Nissinen ja työnohjaajana yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen Centria ammattikorkeakoulusta.

Pyydämme Sinua vastaamaan oheiseen kyselyyn 31.3.2013 mennessä ja kertomaan kokemuksistasi. Kyselyvastauksiin pohjautuen järjestämme keskiviikkona 24.4.2013 klo 18:00-19:30 YAMK-opiskelijoiden ja tutkinnosta valmistuneiden yhteistapaamisen Terveystielle, jossa julkaistaan alustavat kyselytulokset sekä keskustellaan sosiaali- ja terveysalan YAMK-osaamisverkoston tarpeesta. Toivomme, että pääset osallistumaan tilaisuuteen, sillä vain koulutusohjelmassa opiskelevat ja siitä valmistuneet voivat kertoa miten osaamisverkostotoiminta voidaan tarvelähtöisesti toteuttaa. Tapaaminen kestää noin 1-1½h. Ilmoitathan perjantaihin 19.4.2013 mennessä pääsetkö osallistumaan ja mahdollisen ruoka-aineallergian tarjoilujen vuoksi [anne.nissinen@centria.fi](mailto:anne.nissinen@centria.fi).

Kyselyn vastaukset ja yhteistapaamisen keskusteluisällöt käsitellään täysin luottamuksellisesti, niin ettei kirjallisesta opinnäytetyöstä ole mahdollista tunnistaa yksittäisten henkilöiden vastauksia. Annamme mielellämme lisätietoja. Kiitos Sinulle osallistumisestasi kehittämistyöhön!

Ystävällisesti

Pirjo Forss-Pennanen

Puh. 044 725 0591

[pirjo.forss-pennanen@centria.fi](mailto:pirjo.forss-pennanen@centria.fi)

Anne Nissinen

[anne.nissinen@centria.fi](mailto:anne.nissinen@centria.fi)



**KYSELY CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULUN SOSIAALI- JA TERVEYSALAN KEHITTÄMISEN JA JOHTAMISEN KOULUTUSOHJELMASSA OPISKELEVILLE**

Ole hyvä ja valitse yksi tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto tai kirjoita vastaus sille varattuun tilaan. Kiitos osallistumisestasi kehittämistyöhön!

**TAUSTATIEDOT**

1. Työkokemus sosiaali- ja terveysalalta yhteensä?

alle 5 vuotta

5–10 vuotta

11–20 vuotta

yli 20 vuotta

2. Opiskelemasi YAMK-tutkinto?

sairaanhoitaja (ylempi amk)

sosionomi (ylempi amk)

terveydenhoitaja (ylempi amk)

**KOKEMUKSIA YAMK-KOULUTUKSESTA**

3. Millaisia odotuksia sinulla oli YAMK-koulutusta kohtaan aloittaessasi opinnot?

saan vaativampia työtehtäviä saman työnantajan palveluksessa

vaihdan työnantajaa

saan parempaa palkkaa

suoriudun paremmin vanhoista työtehtävistäni

saan uusia sosiaalisia suhteita

opin uutta

muu, mikä

4. Millaiseksi koet YAMK-opetuksen?

---



---



---

5. Millä tavoin opetusta voisi mielestäsi kehittää?

---

---

**6.** Millaista avointa palautetta antaisit PBL-oppimismenetelmästä?

---

---

---

**7.** Millaisia vahvuuksia YAMK-koulutuksessa mielestäsi on?

---

---

---

**8.** Millaisia heikkouksia YAMK-koulutuksessa mielestäsi on?

---

---

---

**AMMATILLISEN KASVUN TUKEMINEN**

**9.** Tarvitsisitko enemmän tukea opiskelujesi aikana?

Kyllä, millaisiin asioihin

---

En

En osaa sanoa

**10.** Millaista tukea toivoisit  
opettajilta?

---

---

muilta YAMK-opiskelijoilta?

---

---

---

YAMK-tutkinnosta valmistuneilta?

---

---

---

**11.** Tarvitaanko Keski-Pohjanmaalle mielestäsi YAMK-koulutuksen osaamisverkostoa?

Kyllä, miksi

---

Ei, miksei

---

En osaa sanoa

**12.** Millainen YAMK-osaamisverkosto olisi?

---

---

---

**13.** Olisitko kiinnostunut toimimaan vertaistukijana tai vertaistuettavana?

Kyllä, olen kiinnostunut toimimaan vertaistukijana. Millä tavoin?

---

Kyllä, olen kiinnostunut toimimaan vertaistuettavana. Millä tavoin?

---

Kyllä, olen kiinnostunut toimimaan sekä vertaistukijana että vertaistuettavana. Millä tavoin?

---

Ei, en ole kiinnostunut toimimaan vertaistukijana tai vertaistuettavana

En osaa sanoa

**14.** Olisitko kiinnostunut toimimaan vertaistukijana YAMK-opintonsa aloittaville opiskelijoille?

Kyllä, millä tavoin vertaistuki tulisi järjestää?

---

En

**15.** Millaista korvausta vertaistukena toimimisesta tulisi saada?

---

---

---

**16.** Millaista avointa palautetta haluaisit antaa?

---

---

---





**SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO  
AMMATILLISUUTTA KEHITTÄMÄSSÄ –SEMINAARI 21.11.2013**

**Aika:** torstai 21.11.2013 klo 12:00-16:00

**Paikka:** Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto, auditorio, Terveystie 1

**12:00** Avaussanat / Sosiaali- ja terveysalan YAMK-koulutus Keski-Pohjanmaalla  
Annukka Kukkola, yliopettaja, YAMK-koulutusohjelmajohtaja, Centria ammattikorkeakoulu

**12:15** YAMK-tutkinto osana työuraani - YAMK-tutkinto kehittämisen ja johtamisen edistäjänä

Katja Hakola, nuorten aktiivisen kansalaisuuden koordinaattori, sosionomi YAMK, Kokkolan kaupunki nuorisopalvelut  
Pia Hakala, projektityöntekijä, sairaanhoitaja YAMK, Keski-Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys Ry, Vartu-hanke

**13:00** Sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinto työmarkkinoilla  
Anne Nissinen, YAMK-opiskelija, Centria ammattikorkeakoulu

**13:45** Kahvi

**14:10** YAMK-tutkinto osana työuraani - YAMK-tutkinto kehittämisen ja johtamisen edistäjänä  
Minna Wentus, myyntipäällikkö, terveydenhoitaja YAMK, Oy Raisoft Ltd

**14:30** Miten YAMK-koulutus vastaa nykypäivän työelämän haasteisiin  
Maija Juola, vanhustenhuollon palvelujohtaja, Kokkolan kaupunki

**15:00** Millaista osaamista projektityötehtävissä tarvitaan?  
Tuula Löf, projektipäällikkö, KM, TerPS2-hanke, Keski-Pohjanmaan kuntien ja Kruunupyynn kunnan osahanke

**15:30** Sosiaali- ja terveysalan tulevaisuuden haasteet ja päätössanat  
Pia Vähäkangas, sosiaali- ja terveysjohtaja, YAMK-ohjausryhmän jäsen, Pietarsaaren kaupunki

**LÄMPIMÄSTI Tervetuloa!**

Ilmoittautumiset kahvitarjoilun vuoksi 18.11.2013 mennessä [anne.nissinen@centria.fi](mailto:anne.nissinen@centria.fi)





## **PALAUTELOMAKE**

Lämmin kiitos Sinulle osallistumisestasi sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto ammatillisuutta kehittämässä –seminaari-iltapäivään 21.11.2013. Toivomme, että jättäisit palautetta vastaamalla alla oleviin kysymyksiin.

**1. Mitä seminaari antoi Sinulle?**

**2. Mitä mieltä olit päivän sisällöstä? Entä järjestelyistä?**

**3. Millaisia kehittämisajatuksia esität?**

**4. Mitkä keinot näet tehokkaina sosiaali- ja terveysalan YAMK-tutkinnon tunnettuuden lisäämiseen?**

**5. Mitä muuta haluat sanoa?**

**Kiitos palautteestasi!**

